

VILÁGVÁROSI REGÉNYEK

GYILKOS?!

REGÉNY

IRTA
REJTŐ JENŐ

A VILÁGVÁROSI REGÉNYEK KIADÓVÁLLALATA

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2014
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-615-5406-40-9 (online)
MEK-12481

I.

A fiatalember, e regény hőse egy párisi utca sarkán állt és gondolkozott, ha ugyan gondolkozásnak lehet nevezni azt, amikor mindenféle indokolt és hasznos elmélkedést mellőzve, jelentőség nélküli, elmúlt élményeket vonultat fel az ember agya, valami üres, céltalan mechanizmussal. Ez a fiatalember, hogy közelebbről határozzam meg: báró Szirmay Sándor, az úgynevezett semmittevőkhöz tartozott és a maga nemében tökéletes típusa volt ennek az emberfajtának.

Tökéletesen együtt érzek az olvasóval, midőn bosszankodik azon, hogy már közel fél perce olvas egy regényt anélkül, hogy sorsdöntő cselekményekre bukkant volna benne, tehát rátérek a regény első nagy horderejű eseményére.

Szirmay báró ásított!

Az olvasó nagyon téved, ha azt hiszi, hogy az emberi természetnek ez a megnyilvánulása, amit általában a fáradtság, vagy a hosszabb történelmi színművek idéznek elő, különleges esetekben nem lehet nagy horderejű esemény. A vízforralás elég közönséges művelet és állítólag ennek következtében találta fel egy Fulton nevű úr a gőzhajózás vívmányát, ami kétségkívül nagy horderejű esemény volt az emberiség fejlődéstörténetében. Nem állítom azt, hogy Szirmay báró az ásítás kapcsán nagyjelentőségű találománnyal gazdagította volna társadalmunkat, de azt bátor leszek levezetni ebből az ásításból, hogy sok-sok ember sorsában rendkívüli változásokat idézett elő.

Az ásításról ugyanis hirtelen eszébe villant a bárónak, hogy mi lenne, ha ő most lefeküdne? Éjjel tizenkettő volt! Maga is mosolygott az ötletén, hogy az éjszakának ebben a számára legnappalibb órájában lefeküdjön, de mert szerette a rendkívüli élményeket, elszántan hazafelé indult. Vén párisi fák, régi ismerősei, mosolyogtak a látványon és az idegesebb utcai lámpák hunyorogni kezdtek: Szirmay báró éjjel tizenkettőkor hazamegy!

II.

A báró huszonkétéves volt. Gazdag mágnáscsalád gyermeke, akit tanulmányainak elvégzésére küldött a családi tanács Párisba és egyetemi polgár volt a Sorbonneon. Kifogástalan eleganciával öltözködött és részint egy konzervatív angol főnemes, részint egy intelligensebb parkettáncos benyomását keltette. Leveleiben soha nem hallgatott előadásokról és meg nem történt vizsgáiról számolt be kimerítő részletességgel. Dúsgazdag szülei bőségesen látták el pénzzel és Sándor nyugodtan mulasztotta egyik egyetemi félét a másik után.

...Maga mögött hagyta az ámuló hotelszemélyzetet és ment fel a szobája felé. Kedves barátja jött le a lépcsőn, Jankovics Ferenc, a kőhidai Jankovicsok közül a junior. Odahaza, mint úrvezetők, közösen hódoltak az autósportnak, de Páris, ez az országnyi város valahogy elválasztotta őket.

- Halló Feri! - kiáltotta Szirmay.

- Szervusz! Egy ügyvédhez jöttem ide. Bajok vannak a vizumom körül.

- Hová utazol?

- Newyorkba, pajtás. Egy kis hiba történt a vagyonnal. Tönkrementünk...

Sándor füttyentett, azután röviden így fejezte ki az ügyről támadt véleményét:

- Gyere be a szobámba és igyunk konyakot. - Pillanatnyilag Jankovics sem látott jobb ki-
vezető utat szomorú helyzetéből és rövidesen együtt ültek Sándor szobájában ketten, illetve
hárman, mert az üveg Hennessy-gyártmányt is nyugodtan a társasághoz számíthatom.

- Szóval, tönkrementetek?

- Úgy van. És nem tudtunk sehonnan új alapot kölcsönkapni a talpraálláshoz.

- Miért nem fordultatok az apámhoz?

- Nézd, Sándor. Eddig szigorúan szót fogadtam az utasításnak, hogy tanulmányaid érdekében
elhallgassam előtted a való helyzetet. Én azonban ismerem a te tanulmányaidat és most már azt
tartom a leghelyesebbnek, ha te is számolsz a tényekkel: a mi szüleink együtt mentek tönkre. Az
édesapád azt hiszi, hogy csak egy pár vizsgád van hátra és nem akar megzavarni a tanul-
mányaidban, ezért eddig titokban tartották előtted a helyzetet és előteremtették a pénzt, hogy
tanulhass. De én tudom, hogy egymásután mulasztod az egyetemi fél éveket és abban a hitben,
hogy még mindig dúsgazdagok vagytok, előkelően szórod szét ezeket a keserves pengőket...

...Sándornak egy arcizma sem rándult, de belülről valami jeges mozgás érzésével áradt szét a
rémület a mellkasa közepéből. Mintha lehalkított rádióelőadást hallgatna, úgy érkeztek hozzá
személytelenül a hangok.

- Vállalnom kell ezt a kellemetlen szerepet, hogy én mondjam meg: teljesen tönkrementetek
velünk együtt. Csak a jó Isten tudja, hogy az apád, az a hős, milyen áldozatok árán küldi
neked a pénzt, hogy kényelmesen és gondtalanul tanulhass...

A sok megivott konyak forrósága lassan, bizseregve ereszkedett alá a fejéből, hogy hirtelen
józansággal, szörnyű nyomással jelenjen meg agyában a merev valóság.

...Meddig ült ott úgy, mit mondott még Jankovics? Nem tudta. Egy közeli templom harang-
ütései riasztották fel halálos merengéséből, odament a tükörhöz és megnézte magát, mert úgy
érezte, hogy hófehérre őszült. Nem őszült meg, de a haja kuszáltan állt szerte, mintha marko-
lászott volna benne, a szeme eszelős tekintettel süppedt árnyékos üregébe...

Jankovics elaludt. Közömbös arca oldalt dőlve pihent a karosszék támláján. Most végignézte
az otthoni leveleket és minden grafológiai tudás nélkül is látta, hogy levélről levélre bizony-
talanabb vonásokkal beszél hozzá a szeretett kéz és világosan érezte, hogy a tartalmuk nem
morálprédikáció, hanem egy elmerülő, küzködő ember finoman lehalkított segélykiáltása. És
ő közben még egy vizsgát sem tett le! Verni, rúgni, átkozni tudta volna magát és csak arra
gondolt folyton, «ezért meg kell bünhődnie... ezért meg kell bünhődnie». Nyolcszáz frank
készpénze volt. Felvette a kabátját, a kalapját, körülnézett és néhány tárgyat tett az akta-
táskába, a többi holmiját otthagya a hotelszámlára...

...Körülnézett a szobában idegenül, elgondolkozva, mintha a múltjától búcsúzna, nesztelenül
felnyitotta az ajtót és kilépett az elhagyott folyosóra, azután sietett le... Esett és a szél hűvös
cseppeket csapkodott az arcához, ahogy megállt a hotel kapujában. Valaki futott le a lépcsőn,
Jankovics volt.

- Sándor!

Szemébe húzta a kalapját, kilépett a kapun és ment. Irtózatosan szégyelte magát, nem akart
beszélni, nem akart magyarázni, nem akarta Jankovicsot látni és sietett. De a barátja hajadon-
fővel utána jött és megint kiáltotta: Sándor!... Futni kezdett és mikor hallotta, hogy a másik is
fut, nekiiramodott, befordult a sarkon és rohant! Rohant! Még messziről, elhalóan hallotta a
panaszosan hangzó kiáltást: «Sándor!» Aztán elmúlt minden emberi hang, csak az eső neszelt
és a félelmesen zúgó szélben lengtek a lámpák, csikorogtak a cégtáblák.

III.

Lotti egy gyöngyökkel kivarrt papucsot vágott a szobalány fejéhez, azután leült reggelizni. A szobalány, ahogy általában a fejéhez vágott holmikkal tenni szokta, a papucsokat elhelyezte a garderoobe-szekrény legalsó polca alatt, majd lemérte a fürdővizet, hogy megfelel-e az előírt huszonnyolc foknak. Sándor ezalatt a szalónban ült és minden meggyőződés nélkül nézegette egymásután az illusztrált lapokat, majd beszólt a másik szobába:

- Lotti!

- Mondtam, hogy azonnal jövök, csak reggelizem, megfürdöm, ruhát próbálok és felöltözöm.
- Ez a biztatás nem nyugtatta meg a várakozót, de mert a papucsdobálásban Lotti olyan demokrata volt, hogy nem tett különbséget báró és szobalány között, Sándor jobbnak látta várakozni. És mivel a türelem rózsákat terem, nem egészen másfél óra múlva megjelent Lotti rózsákkal hímzett kimonójában, előkelően, mint valami díszpáva és kezét az összes reggeli krémek illatával csókra nyújtotta. Sándor a végén kezdte el mondanivalóját:

- Dolgozni fogok, Lotti.

- Hogy maga milyen vicceket talál ki néha!

- Hallgasson meg, drágám, nem akarok hosszú meséket elmondani, tehát sürgönyhéjban, szüleim tönkrementek, vagyonom nyolcszáz frank. Adjon nekem egy év időt, én újra visszaszerzem azt, ami elveszett és eljövök magáért.

- Nem értem, hogy mit kér.

- Ne töltse be a helyemet egy évig. Úgy tudom, hogy a kereskedők az ilyesmit opciónak nevezik. Maradjon hozzám hű.

- Az opcióba még belemennék, de a hűséggel nagyon megköti a kezemet. Higyje el, én szeretem magát, Sándor, de a váráshoz nem csak szeretet, hanem tőke is kellene.

Miután Lotti belátta, hogy kísérletei a sírást illetően sikertelenek, egy mély sóhajt intonált és lehajtotta a fejét, miáltal hasonlatossá vált egy Louvreből közismert mitológiai festményhez. Sándor elment és maga sem tudta, hogy miért, határozottá vált benne az a tudat, hogy Lotti eddig már sokszor megcsalta.

Mindenfelé rikkancsok kiabáltak az utcán: «Bestiális kegyetlenséggel megöltek és kiraboltak Biancourtban egy özvegyasszonyt!»

Elhatározta, hogy vakon belerohan a sorsába. Elutazik valahová, mindegy, hogy hová, csak el Párisból, csak nem Magyarországra. És ha éhenhal, ha elzüllik, csak a megérdemelt végzet éri utól. És már olcsó cigarettát vett és már állva reggelizett egy bisztróban és már el is kezdte nagy buzgalommal a szegény emberek életét, avval a túllendületes kezdeti energiával, ami a határozatlan egyéniségű, képzelődő embereket annyira jellemzi.

Tehát el Párisból! Vett egy újságot és kiment a legközelebbi pályaudvarra. A pénztárosnő mélységesen meglepődött, mikor így szólt be az ablakon:

- Kérek százhusz frankért egy jegyet.

- Hová?

- Mindegy.

A jegyre rá volt írva: Lyon-Perach.

...Még nem szokta meg az erős cigarettát és szédült a feje. Azután kibontotta az újságot és megpróbálta figyelemmel kíséreni a biancourti dráma egyes részleteit... Egy féltékeny motor-

szereelő, aki az anyósát okolta családi tragédiájáért, éjjel rárontott az öreg asszonyra, több fejszecsapással megölte és elvitte magával az anyós ötezer frank készpénzét, középtermetű, haja dióbarna, ovális arcú, utoljára bőrkabátban látták...

...Emberek szálltak be, azután fűtültek és ahogy a lassú indulásban elosont mellette Páris, érezte, hogy közeledik feléje egy zavaros, ismeretlen szürke gomolyag, amiről ijedt bizonyossággal sejtette, hogy az Élet.

IV.

A báró útikálváriája nem tartozik szorosan véve történetünkhöz, tehát csak röviden regisztrálom, hogy megérkezett Lyonba, ahol rövidesen elfogyott a pénze. Fillér nélkül kódorgott az aránylag zajos és forgalmas Bellecouron, ázott és fázott a keze, tisztátlan gallérja szinte fojtogatta, mert a szükség nála is először a higiénia törvényeit bontotta meg. Hosszú, hosszú kisvárosi körutakon bolyongott, tehetetlenül és szomorúan nézve jobbra-balra. Ahogy bealkonyodott, maga nem tudta miért, elindult a Fourvière-re. Ez egy hegy volt, ahová meredek, rossz szerpentin-utak vezettek fel.

Innen fentről még szomorúbb, még lehangolóbb volt ez a rengeteg város, a háborgó két folyóval, a színtelen házak között ágaskodó gyárkéményekkel, közepén egy nagy lapos gyakorlóterrel. Egy lélek sem járt arra, az erősödő eső félelmetesen neszelt a régi római sírokra és Agrippa kőfejére, amit egy vén jezsuita ásott fel az ókorból... Leült egy padra és elaludt...

...Csuromvizesen ébredt fel. A zsebébe nyúlva, szétmállott cigaretták között kaparászott az ujjá. A mellette lévő templom egyik árkádja alól hatalmas, barnaarcú ember emelkedett fel. Sándor nyomban látta, hogy «szintén» csavargó. Az idegen megszólította:

- Honnan jön?

- Párisból, - felelte sipoló, szinte hangtalan rekedtséggel. Az eső elállt, de a felhők ugyanolyan piszkosszínű mozdulatlansággal terpeszkedtek a város felett, mint tegnap. A barna ember régi csavargó volt, tapasztalt és fölényes, aki Sándorban nyomban megsejtette a tehetetlen kezdőt. Együtt mentek lefelé a szerpentinúton, kegyszerkereskedések, koldusok és zöldségárosok sorfala között.

A csavargó, vagy ahogy Sándor elnevezte magában: «a barna ember» bízatta, hogy majd elmennek koldulni. A Tilsitti-parton, szemben a zsinagógával, leültek egy padra és beszélgettek:

- Lemegyek Marseillesbe munkát keresni. Kikötőben mégis könnyebb. Maga nem jön? - kérdezte a barna ember.

- Én csak terhére lennék. Nem tudok koldulni.

- Azért csak jöjjön. Az is ér valamit, ha az ember nincs egyedül. - Sándor most az átélt testi és lelki kínoktól abba a filozófiai stádiumba jutott, mikor az ember kezdi már sejtetni, hogy mindenképpen csak van valahogy, a lénye érzéketlenül igazodik sivár, új életformákhoz és már azon vette észre magát, hogy ernyedten bandukol az országuton, a csúszós latyakban, a barna ember mellett és több kilométert tettek meg Avignon felé.

V.

Kora reggel érkeztek Marseillesbe. Az elhagyott utcán alig lézengett egy-két járókelő. Rongyos ősz ember sietett el mellettük, hosszú drótra fűzve nagy csomó ráját vitt, amelyek, mint hófehér tüdők csüngtek alá rezegve.

- Itt a dokkon majd könnyebben kapunk munkát - mondta a barna ember biztatóan. Egy hosszú utca végén már le is értek a dokkokra. Sándor még mit sem tudott arról, hogy a dokk egy külön, furcsa kis ország, mesterséges toldaléka a földnek a szabad tenger felé, szokásai, szabályai törvényszerűek, bár csak hagyományok, de épp olyan kötelezőek, megszeghetetlenek, mint hajdan az ősréngeteg le nem írt törvényei voltak. Mindenható ura a dokknak a Tár-saság, láthatatlan, ismeretlen, inkább fogalom, mint valóság és azokban a hatalmas kőépületekben székel, amelyek fölél aranyozott betűkkel áll kiírva: «Transatlantic», «Mediterraine»... Ő adja a munkát, a betegsegélyt, meteorológiai jelentéseitől függ a napi kenyér sorsa. Ez a rengeteg, döbbenetes reális látvány: acél, beton, szénkupok, óceánjárók, láncok és ládák, egész utcák, bérházak, autógarázsok, minden ráépítve a tengerre, mesterséges talajra, gránittal kiverve, aszfalttal leforrázva, lüktető roppant zajban: ez a dokk!

Elértek a Place de la Jolietterre. Itt gyülekeznek a munkások. Hatalmas térség, se fű, se fa nincs rajta, a földje fekete és keményre taposott.

Jönnek a munkafelügyelők. Itt nem szokás tolongani, jelentkezni, mindenki áll nyugodtan. A barna embert felvették, de Sándornak még mindig túlságosan finom külseje van, fitymálva elhaladnak mellette. A barna ember csak ennyit mond:

- Este a menhelyen! Rue Forbin 41. - és ment és Sándor egyedül maradt. Kimerülten kószált az utcákon... A rikkancsok lelkendezve harsogták, hogy a rendőrök nyomában vannak a biancourti tettesnek...

VI.

Rue Forbin 41. Hatalmas, kórházzsínű épület.

Esős időben, mikor a targoncák, a ládák és a daruk ázottan sivárkodnak, a kikötőben nincs munka. Egymás mellé terelt óceánjárók beláthatatlan acélnyája, kialudt kéményekkel, néptelen, ázott fedélzetekkel, pihenni látszik a basinekben, mint a karámban telelő lábasjóság. Ilyen napokon az utolsó ágyig megtelik az Asile.

Sándort az undor és a sírás fojtogatta és elcsigázottan az éhségtől, nem volt képes az ingyenleveshez hozzányulni. Fent a hálóteremben nyomoruságos lelkiállapotával lefeküdt egy keskeny, hosszú matrakra és szeretett volna meghalni... Kialudtak a lámpák, csak egy letakart körte ég homályosan és halvány fénnel glóriázza a szemközti falon megfeszített Krisztust, ahogy tárt karjai között lecsukló, megdicsőült arckifejezése haldokló, bölcs mosollyal virraszt e tizedrangú élők álombamerülő nyomorusága felett. Valahol sóhajtanak... Valaki köhög... A mellette lévő ágyban tíz köröm serceg a szakadatlan vakarózásban... Milyen multak és jövőtlenségek között rugja itt utolsó reflexgondolatait a sok tetszhalálba induló öntudat?...

...Egy lélekharang szomorú csilingelése jelenti be a valóságot, mely, ime, félhatkor valamennyi alvóra és minden álomra könnyörtelenül érkezett. A pokróc-szemfedők megmozdulnak... Mindenki felkel... Egymás mögé igazodva indulnak le a lépcsőkön... A libasor kiér az

uccára, szétrajik, a tüdők tágulnak, a hangok erősödnek, hajnal van! A dokkok felől friss tengerszagot hoz a szél, hajósziréna búg!...

Sándor már huszonnégy órája nem evett. Többször ismételt magában két merőben idegen hangzású szót: «dolgozni fogok... dolgozni fogok...»

És ment... A nap már szinte merőlegesen tűzött, ahogy déli irányba haladt és Sándor csak vánszorgott, szédelegve, gerendák és kötélcsomók között bukdácsolva, tikkadtn, ernyedten, szinte kilógó nyelvvel, kevés, lázas vére mintha két ököllel döngetné belülről a halántékait, apró pontok, táguló színes karikák táncoltak a szeme előtt, valami zúgott a közelben, amit nem látott, valami mozgott előtte, amit nem hallott, stráfkocsik, házak, horizont, tenger lassú forgással keringtek körülötte, de csak ment megcsukló térdekkel, ataxiásan, furcsa sietéssel, mint aki szeretne már megérkezni valahová...

...Egy nyers hang rivallt rá: «Travaill?!» És vitték dolgozni. Nem is tudta, hogy hol és hogy, egyszer csak rajta volt a zsák. Ahogy ráhelyezték, a szörnyű súly szinte a földig préselte, úgy érezte, hogy egy pillanatig sem lehet elviselni, hogy keresztülbukik fején a zsák és eltöri a csigolyáját. «Vitt! Vitt!» vijjogott rá az egyik contremetre és mintha raffinált boszorkány-próbát végeztetnének vele, egy keskeny padlón kellett felimbolyognia a veszteglő hajó peremére. És mikor levették róla a zsákot, olyan könnyű lett az irtózatoss teher nélkül, hogy meg kellett fogódnia... Később már nem érzett semmit, elmúlt a tudatából idő és tér, már nem is ő vitte a zsákot, hanem ez a szörnyeteggé elevenedett teher hurcolta őt maga alatt védtelenül, tehetetlenül, ájultan, hová? meddig?... azt csak az Isten tudja és talán a Társaság...

...A villany kialudt... Valaki hortyogott. Úgy fájt egészben, mint egyetlen nagy seb és mint két hosszú sor ravatal: mozdulatlan testek pihentek a glédában álló ágyakon, ámpolnaszerű homályos világosságában a menhely gyenge éjjeli körtéjének, amely árnyékokkal satírozta a takarókra kirajzolódó puha, misztikus emberi körvonalakat... Forró volt és fáradt és mégsem tudott mindjárt elaludni... Furcsa szavak jutnak az eszébe: parkett... Galsworthy... tango... Lotti...

...Olyan valószínűtlen, hogy mindez most is van valahol, azon felül, hogy zsákok vannak, amelyek az állat a mellsontra préselik terhükkel és furcsa, kaszáló lépésekre készítetik az embert... Jóleső zsibbadás kúszott fel a térdein, szemhéjai súlyosodtak, bizseregve, lassan süllyedt... süllyedt... és álomba búcsúzó pillantással még látta, hogy szemben vele a Megváltó őt nézi!...

VII.

Egy hét múlva már alig különbözött valamiben a többi munkástól. Volt sapkája, kék vászonruhája, a bőre leburnult, a tenyere kérges lett és délutánonként beült a régi kikötő valamelyik kávéházába a munkások közé kávé inni, vitatkozni.

A barna ember megkereste délután:

- Tud maga autót vezetni?

- Jól értek az autóhoz.

Egy húsárugyár keresett soffőrt a camion számára. Camionnak hívják a kisebb teherautókat.

- Persze, írásokat kell szereznii valahogyan - világosította fel a barna ember. - Tudok valakit, aki heti harminc frankért francia személyazonosságai és hajtási igazolványt szerez.

Aki még nem járt nagyvárosok alvilágában, kikötőben, az nem tudja, hogy milyen fogalmat képvisel ez a szó, hogy «írás». Hogy mit jelent egy útlevel, egy úgynevezett húszfrankos cart d'identité, ami munkavállalásra jogosít. Élet, halál, toloncolás, börtön, éhség, mindez írásoktól függ. Másnap Sándor már formailag is átalakult és Roger Durieux néven francia teherautósoffőr lett.

És zötykölt egész nap a teherautójával, kócosan, olajos ingében, lármától, egyhangú ténykedéseitől kábultan és fogalma sem volt arról, hogy tulajdonképpen mi az értelme ennek a dübörgő, süket vágatásnak, lüktetésnek, szenvedésnek és akarásnak, szóval az életnek...

VIII.

Mindaz, ami idáig történt, közvetlen következménye volt annak, hogy Sándor röviddel éjfél előtt ásított egyet Párisban. Azt hiszem, ezek után merész lenne leszúrni azt a tanulságot, hogy életünkben lehetőleg ne ásítsunk, annyit azonban nyugodtan megállapíthatok, hogy életünk fontosabb eseményei a látszólagos okokon kívül tulajdonképpen ellenőrizhetetlen semmiségekre vezethetők vissza. Ilyen alapon okoskodva, jelentem az olvasónak, hogy elérkeztünk a regény második nagy horderejű eseményéhez:

Bourgois köhintett!

Bourgois soffőr volt és alkoholista. Úgy az ivást, mint az autóvezetést élethivatásának tekintette, de fegyelmezett és ökonomikus lény volt, aki a kétféle ténykedést mindig időszerűen művelte és munka közben nem ivott. Azt hiszem, felesleges megjegyezni, hogy viszont ivás közben nem dolgozott. Így történt, hogy hosszú esztendőkön át fennakadás nélkül vezette az autót és úgyszintén fennakadás nélkül a sárga földig itta le magát minden éjjel. A szóbanforgó délutánon azonban köhintett és elhatározta, hogy torkának ezt a rendellenességét egy rendellenes cselekedettel fogja ellensúlyozni és munka közben megivott egy pohár gint. Az emberi természet gyarló voltában rejlik az a szomorú igazság, hogy a legcsekélyebb eltérés egy erkölcsi rendszertől gyakran sorozatos kisiklásokat von maga után. Így esett meg, hogy Bourgois nemcsak egy pohárka gint ivott meg. Nem tudom pontosan a pohárkák számát, de az a tény, hogy Bourgois szemén határozottabb kontúrokat vettek fel a vérerecskék s tekintetét enyhe borulattal fátyolozta be a nála jellegzetes mélabú, ami arra enged következtetni, hogy a pohárkák száma aggasztóan sok lehetett. Ezért csodálkozott, mikor később gazdájával együtt az autót vezette; hogy a különben oly nyugodt marseillesi házak kissé idegesen viselkednek.

Egyszerre a járókelők arra lettek figyelmesek, hogy a remek Peugeot-kocsi felsétál a járdára s csörömpölő üvegek között egy hentesüzlet kirakatának kellős közepén fékez. A hentes még az is joggal lepte volna meg, ha gyalogos ember lép be az üzletébe a kirakatüvegen keresztül, képzelhető tehát, mennyire elképedt, midőn egy szórakozottnak látszó soffőr autóstól rohan a boltjába. Bourgois a történetek után nem volt abban a helyzetben, hogy kimagyarázza magát a hentes előtt, mert a kirakatüveg cserepei és a reá hulló állványok igen súlyos folytonossági hibát idéztek elő a fején, úgy, hogy nyomban kórházba szállították. A kocsiban ülő idősebb úr érthető zavarral ült a hentesüzlet kirakatában, talán érezte, hogy mennyire stílszerűtlen látvány lehet a leomlott füstöltek között.

Sándor eddig a járda mellett vesztegelő «camionja» üléséről érdektelenül szemlélte a történetet. A rendőr felszólítására azonban ő is beült a kirakatba a volán mellé és a tömeg segítségével visszalavírozta az autót az úttestre.

A kocsiban ülő úr, hatalmas ősz ember, aki leszámítva némi zavart, szinte színpadi hidegvérrel viselkedett egész idő alatt, most megkérte Sándort, hogy vigye el autójával a Cornich Promenade-on lévő villájába. Sándor a melléje rendelt kihordólegényre bízta teherautóját és elindult a Peugeot-val. Szép, angolkertes, krémsárga színű családiház előtt álltak meg és a tulajdonos, miután ötven frankot adott át, megkérdezte:

- Szokott maga inni?

- Nem iszom soha.

- Jelentkezzen holnap délelőtt «civilben» és hozza el az okmányait. Keresse itt doktor Fricket. Jónapot.

A jelzett időben megjelent a villában Sándor és kereste doktor Fricket. A villa halljában fogadta őt doktor Frick, egy lányosképű, pedáns, hivatalos fiatalember. Futólag belenézett az írásokba.

- Kérem, várjon itt - mondta, otthagya Sándort és egy duplaajtón át bement valahová. Ebben a pillanatban egy vidám, csengő hang szólalt meg magyarul:

- Délután a Palais Longchampba megyek! - és ahogy hirtelen visszafordult az ajtóból, ahonnan hátrafelé beszélt, ott állt Sándor előtt egy fekete lány. Egy magyar lány! Mikor észrevette, hogy a soffőr visszahököl, felületesen odaszólt franciául:

- Vár valamit, monsieur?

- Soffőrnek jelentkeztem.

De a lány már szinte kérdés közben tovább haladt, átsietett a szobán és egy másik ajtón kiment. Sándor egy másodpercig döbbenetben állt: magyarok... Azután az volt az első gondolata, hogy itt akkor sem vetné le az inkognitóját, ha történetesen nem hamis papírokkal járna Marseillesben.

IX.

Pogány István gróf istállótulajdonos volt. Az év nagy részét Párisban, Marseillesben, vagy a Rivierán töltötte. Felesége nem volt. Irén, a lánya minden útjára elkísérte, de őt nem érdekelte a lóverseny, csak az édesapját gyámolította, kényeztette elhunyt anyja helyett.

Pogány gróf hatalmas vagyona már a múlté volt. Azért még mindig maradt annyija, hogyha a verseny nem lett volna szenvedélye, kis földbirtoka, tőkéje elegendő lett volna a nyugodt, gondtalan életre. A gróf kíséretéhez tartozott dr. Frick, aki Boroszlóbból származott és az a fajta hüvös, elegáns, németes típus volt, amelyik lélektelen pedantériával éli le az életét. Rajta kívül csak Kribil kísérte el minden útjára a grófot. Kribil zsoké volt, több alkalommal vitte elsőnek célba a gróf lovait és európai hírnévre tett szert a gyepen. Mint általában a zsokék, feltűnően görbelábú, csenevész termetű emberke volt. Tövisesre nyírt haja elől hegyesen ékelődött alacsony homlokába, majdnem az orra tövéig és rettenetesen nagy fülei tuberkulotikusan elálltak, a hangja vékony volt és rövid szavakkal fejezte ki magát. Hogy ne hízzon, kerülnie kellett a jó falatokat és itallal kárpótolta magát.

Sándor látszólag könnyen illeszkedett bele ebbe az új környezetbe, de hogy belülről, lelkileg és idegileg képtelen volt megbarátkozni a helyzetével, azt talán felesleges is megjegyeznem. Inkognitója még szorosabban tapadt rá attól, hogy honfitársai és rangjabeliek között van ilyen alárendelt minőségben. Hogy körülötte magyarul beszéltek, hogy róla is magyarul tettek meg-

jegyzéseket és mindebből egy szót sem érthetett és soha egy magyar szót ki nem ejthetett, fantasztikus, izgalmas és fájdalmas is volt számára. Sokszor ellenállhatatlan vágy fogta el, hogy hirtelen megszólaljon a gazdái előtt. Az öreg gróf, akinek a leereszkedésében talán még több gög volt, mint a fölényében, szemelláthatóan szívesen látta Sándort az alkalmazottai között. Irén elnézett felette. Viszont Sándor belészeretett. Először életében volt igazán szerelmes, a szónak abban a legőszintébb értelmében, amellyel az ember csak ritkán érez és ilyenkor mintha egy gyermekora óta világosan megálmodott elképzelése öltött volna testet, minden ambíciója, reménye, kilátása egy nő bírásához fűződik. Egyszer hallotta, amint Irén azt mondta az apjának:

- Érdekes, én ezt a soffőrt még nem láttam mosolyogni.
- Valószínűleg ritkán van jókedve - mondta a gróf és tovább dúdolgatott magában, mert az volt a szokása, hogy gondolkodás közben dúdolt. Talán egy héttel később váratlanul megkérdezte a soffőrt:
- Maga gyászban van, Roger?
- Nem, gróf úr.
- Hát akkor majd legyen szíves és mosolyogjon egyszer, ha nem esik neheze - mondta barátságosan és bement a házba.

X.

Vasárnap elhatározta, hogy megpróbál a barna emberre rátalálni. Lement a Cannebièren, áruházak, bankok és utazási irodák mentén a régi kikötőig, amely olyan volt, mint egy négyszögletű tó, csak az ég felé meredő, hatalmas vastraverzek között közlekedő komp adta meg a kis mesterséges öböl tengeri kikötő jellegét. A térségen, amelybe a Cannabière ágazott, üvegfallal körülépített kávéházteraszok közönségét kutatta végig a szemével, de nem látta a barna embert. Innen indulnak ki hegynek fel a kikötőváros valószínűtlenül szűk utcái, melyekben egy madagaszkári falu dohos, ódon, túlszűfolt légkörében élnek a kikötő lakói.

A nap csak a déli órákban, midőn merőlegesen tűz az égről, bocsáthat rövid ideig néhány sugárkévét a házak közé, ezért, míg a gyéren elhelyezett esti fények elő nem pislákolnak homályos üvegházaik mögül, állandó rosszszagú alkonyat ül meg mindent. Zöltséget, ruhát, halat, gyümölcsöt, közszükségleti cikkeket árulnak itt a világ minden fajtáját és nemzetiségét képviselő vásárosok, kofák, orgazdák. Az utcák legfelső pontjain állandóan működnek a vízcsapok és kis zuhatagok száguldoznak lefelé, a járdák mentén sebessodrú erecskékké keskenyedve, zöltség, csigahéj, pléhdoboz, gyümölcs és millióféle hulladékokkal rohannak tova. Egy ezerféle idiomával karattyoló tömegben rikácsolás, targoncanyikorgás, halbúz, a lecsapódó mészáros bárd, lacikonyhák olajfüstje; szagok és hangok ezerszólamú dús szimfóniájává egyesül. És ezen a himlőhelyes oldalán látta most meg csodálkozva és szorongva az élet arcát a báró. Már nem is a barna embert kereste, már saját magát kereste, úgy, ahogy Párisban elveszett önmagától, léhán és az élet felszínén halásztatva, a pillanattal kihunyó kedvtelések rózsaszínű taván... Egy kéz nehezedett hátulról a vállára. A barna ember volt. Haladtak a zsvajban és harsányan társalogtak.

- Ide hallgasson, volna egy ajánlatom, ami esetleg mind a kettőnket gazdaggá tehetne. Montecarlo közel van ide és ha lenne némi tőkénk a játékhoz, megpróbálnám a szerencsét. Álmatlan éjszakákon kigondoltam egy szisztémát, amely majdnem biztos... - mondta Sándor.

- Mennyi pénz kellene ehhez?
  - Három, négyezer frankkal meg lehetne kezdeni és nyerhetnénk esetleg négy-ötmillió frankot is. - A barna ember zsebredugott kézzel megállt és maga elé nézett:
  - Meg fogom szerezni a pénzt.
  - És hol kapom meg?
  - Legyen pénteken délben a tőzsde előtt.
  - ...Másnap színházba vitte Pogány grófot és a lányát. Csendes utcán vitt az útjuk, tisztán hallotta háta mögött a magyar beszédet:
  - És ha lemarad a Delej? - kérdezte Irén.
  - Ki van zárva...
  - De hiszen Párisban lemaradt.
  - Nem akartuk, hogy győzzön. Ha Delej Párisban győz, akkor most nem fizetne tizenhatszoros pénzt és én nem kapnék egy millióra tizenhatot. Egy régi terv utolsó lépése a pünkösdi verseny. Vigyáztunk arra, hogy Delej szakértő előtt ne lovagolja ki az igazi formáját.
  - És ezt szabad?
  - Én négyszer mentem tönkre és mind a négyszer kevésbé becsületes eszközök áldozata voltam. A turfon tulajdonképpen ez az istállók mögött folyó harc az igazi küzdelem.
  - És elhelyezted már a tétéket?
  - Hogy képzeled? Óvatosan, több helyen és verseny előtt egy nappal fogom lefogadtatni valakivel Nizzában. Ennyire óvatosnak kell lenni, mert ha a bukmékerék észreveszik, hogy erősen játszanak egy lovat, esik az odsz és nem adnak egyre tizenhatot...
- Irén idegenkedve hallgatta. Az autó megállt a villa előtt...

XI.

Egy délelőtt váratlanul megérkezett báró Trimóczi Lajos, az exkluzív bálokról közismert Loló az ő egyéni férfibájjával. Kövér, gyerekarcú fiatalember volt, túlvidám és feltűnést kedvelő, aki állandóan azon fáradozott, hogy szellemes ember hírében álljon, ezért harsogóakat kacagott a saját tréfáin. Pogány gróf vendégül látta a villájában. Úgy látszott, hogy régebbi heves udvarlását folytatta azonnal és Irén szívesen fogadta a társaságát, de inkább mulatságból, mint érdeklődésből. Sándor kínjai megsokszorozódtak. Féltékeny volt a báróra.

Egy reggel a teniszpályára vitte őket. Összeszorult a szíve, ahogy elnézte a hófehér ruhákat, lendülő raketteket. Gyermekkora óta nagyon szeretett tenniszezni. A pályával szemben az autó mellett állt egy bódé, ahol frissítőket árultak. Ide jött játék után Irén és a báró. Sándor a volán mellett ülve, minden szavukat hallotta, ahogy magyarul beszéltek, ők viszont abban a hitben, hogy a mellettük ülő soffőr francia, nyugodtan társalogtak a legitimebben:

- Ne tréfáljon velem, Irén - mondta Trimóczy. - Szeretem és boldog lennék, ha feleségül vehetném.
- Már mondtam, hogy most még nem tudok válaszolni.

- Nem való magának ez a túl változatos élet. Én nagyrabecsülöm Istvánt, de nyugtalan ember, hazardőr és éppen azért, mert zseniális, állandó veszélyben forog a vagyona.

- Én bízom az apám terveiben - hazudta nobilisan.

- A lóverseny már nagyon okos embereknek vitte el mindenüket.

- Akkor még mindig ráérek férjhezmenni - mondta Irén féltréfával. Loló nagyon elkomolyodott. Mikor az autó hazafelé vitte őket, újra rátért a témára:

- Meg lehet győződve róla, hogy mindig boldogan fogadom, ha nekem nyújtja a kezét.

- Ma patetikus hangulatban van, Loló.

- Mindig, ha magával vagyok.

Loló aznap délután nagyon csúnyán viselkedett. A kertnek egy fákkal fedett részében meg akarta csókolni Irént. Irén, talán először életében tett egy durva mozdulatot, midőn eltaszította magától a heveskedő bárót és megvetéssel mondta:

- Úgy látszik, nem szabad tréfálni magával. Vegye tudomásul, hogy terhemre van a szerelmével és soha sem leszek a felesége.

A soffőr nem látta a történeteket, de mikor előjöttek, a két arcáról leolvasta, hogy körülbelül mi történt. Útközben valahogy kibékültek, Loló mentegette magát, Irén tréfával enyhítette a bántó elutasítást, úgy, hogy egy óra múlva nyoma sem látszott a történeteknek, csak a nagyon figyelmes szemlélő vehette észre, hogy Loló tréfálkozása, gyengéd modora, már nem fakad szívből.

Később sokszor kerültek egymás mellé Irén és Sándor, mert a grófnő szorgalmasan tanult autót vezetni és ezért legtöbbször Sándor mellé ült a soffőrülésre.

Irén egyszer elhatározta, hogy leereszkedik hozzá. A soffőr éppen egy utcára hívta fel alázatos tisztelettel a figyelmét a grófnőnek, amely utca ama soffőri nevezetességgel bírt Marseillesben, hogy tilos volt rajta behajtani. Ebből az alkalomból a grófnő így szólt:

- Maga marseillesi, monsieur Roger?

- Nem.

Meghökkenett ettől a rövid választól. Fantasztikusnak tünt előtte, hogy a soffőr elutasító is lehet vele szemben. A grófnő közömbösséget erőltetve, elfordult. Sándort kaján vágy fogta el, hogy kizökkentse Irént látszólagos közönyéből.

A lejtősödő, nagyforgalmú utcán fokozott sebességgel, egyenesen nekizúgott egy eléje kanyarodó villanyosnak... A kalauz rémülten érezte, hogy későn fékez, egy öreg bácsi két kézzel a fejéhez kapott... Irén ösztönszerűen, görcsösen karolta át a soffőrt és az utca minden mozgalmá megállt egy másodpercre, ahogy a négy kerékfék felsikoltott és a kocsis rövid csikorgással csúszott valamelyest, majd közvetlenül a villamos előtt letapadt az aszfalra. Egy másodperc múlva már tovább morajlott az utca. Sándornak illatos lehellet csapott az arcába s a nyaka köré fonódott kar ernyedten, megszegeyenülten hullott le. Közömbösen mondta:

- Nyugodt lehet grófnő. Ezzel a pompás amerikai fékkel nem történhet hiba.

Irén nyers haraggal ellensúlyozta előbbeni gyengeségét:

- Ilyen tempóban nem lehet menni a városban! Ez nem fordulhat elő egy jó soffőrrel!

Sándor csendesen, de lenézéssel felelt:

- Ha nem lennék jó soffőr, akkor most egyikünk sem maradt volna életben, grófnő.

- Kérem, ne vitatkozzék velem!

- De vitatkozom! - mondta kihívóan és először nézett élesen a szemébe Irénnek. Irén elhalványodott, elfordította az arcát és orrcimpái remegtek a felháborodástól.

...Ebéd után Sándor levette a bőrkabátot és felment a grófhhoz. Tudta, hogy azonnal elküldik. Mindegy. Így kellett tennie.

- Mit óhajt, Roger? - kérdezte a gróf.

- A grófnő bizonyára szólt...

- A lányom? Nem mondott semmit. - Egy pillanatig nézte a soffőrt, várt, hogy mond-e valamit, aztán tovább ment és szokása szerint dúdolgatott.

XII.

A kikötőnegyed hegynek siető utcáit legmagasabb pontjuknál keresztbe szeli végig a Rue de la Mure, a kikötő páriáinak Montmartreja, Kurfürstendammja, Broadwaya és Ringje egy személyben az örömök és multságok utcája, egy ócska, kopott, sokszínű világítású, zajos, keskeny utca, ahol ma is valóságos életét éli a ponyvaregényekből és mozivásznakról ismert valószínűtlen világvárosi bűnök legszélesebb skálája: orgyilkosok, kábítószer-csempészek, leánykereskedők és légionisták, akik csapatostul vonulnak fel duhajkodni a közeli Forte Saint-Jean citadelláiból. A Rue de la Mure mindkét oldalán kis bárók vannak egymás mellett, színes gyöngyfüggöny bejárók mögött citerák, keleti sipok, hegedűk és dobok bábeli kakofóniája szüremlik egymásba végig az utcán. Lámpiónok, vörös bárpolcok, gyékények és mindenféle színű nők teszik exotikussá ezt a környéket.

Kribil, a zsoké, ha csak tehetné, itt töltötte el az éjszakát. Mestersége és keresete után ott lett volna a helye a belváros kávéházaiban, de őt különös hajlamai ide vonzották, ebbe a furcsa, mocsárgőzös, színes sárba, ahol az italok egyformán durvák, olcsók és rosszízűek voltak. Egy magas bárszéken ült, absintot ivott és tompultan merült bele a zsvajba. Mellette egy kövér, bozontoshajú távolkeleti nő ült, vastag hizelgéseket mondott Kribilnek és ölelgette.

Éjfél tájban egy előkelő külsejű finnyás ember jelent meg a bárban. Idejébe került, amíg érzékei annyira hozzászoktak a kaotikus benyomásokhoz, hogy jövedele céljával tudjon foglalkozni. Miután körülnézett, egyenesen Kribilhez ment, karjánál fogva ellódította a szerezsen hölgyet és odaült a helyébe.

- Jó estét! - mondta és mereven a szemébe nézett Kribilnek. A zsoké visszanézett rá, bárgyú tekintetének minden kutató ravaszágával.

- Maga harminc éves elmúlt, nem soká lovagolhat már. Egy üzletről van szó, amivel végkép a gazdag emberek sorába kerülhet.

- Link dolgot nem csinállok - mondta a zsoké.

- Ezen a versenyen maga mindenképpen csak link dolgot csinálhat. Mindenképpen csalás, amit csinál. Már pedig, ha valaki csal, azt azért teszi, hogy mennél több haszna legyen belőle.

Kribil nem tiltakozott, kifejezéstelenül bámult a padlóra, a szembogara már felfelé rezdült a pillái mögé és nyirkos, hideg keze anélkül, hogy arra nézne, révedezve nyúlt egy újabb teli pohár után. Bár magyarul beszéltek, doktor Frick, mert ő volt az új vendég, halkabbra transzponálta a hangját, mintha nagy titkot közölné:

- Csodálatosan szép a grófnő. - A múmia arc összerándult, a bágyadt szemek alattomos gyanakvással néztek oldalt és felfelé doktor Frickre, aki nagyot kacagott és megveregette a zsoké vállát:

- Látom én azt régen barátom, hogy maga halálosan odavan azért a remek nőért, akire még ránézni sem tartja logikusnak... Pedig a gróf mindenét magának köszönheti és kicsoda maga náluk? Cseléd!... Maga összelovagolt nekik egy vagyont és ez a fehér páva keresztül néz magán, mint egy ablaküvegen.. Az életét kockáztatja értük, a csontjait töri össze, hogy ők duskáljanak a pénzben... Nézze, ott a tulsó oldalon ül a soffőr, még ő is különb ember a háznál, mint maga... Vajjon ki lehet az a barna ember, akivel beszél?...

...Sándor átvette a négyezer frankot:

- Köszönöm. Bizzon bennem. Érzem, hogy az élet adósom pár százezer frankkal...

- Nézze azt a két embert, nem ismeri őket?

- Dehogynem. Az egyik a gróf titkára, a másik a zsoké. Vajjon mit csinálnak ezek együtt?

A cítera és a síp nyekergett, élehangú köveket ütöttek egymáshoz, gőz, füst, röhej és lárma telepedett a helyiségre... Kribil már alig látott, mintegy gépiesen hallgatta a titkár gúnys szavait:

- Aztán látod, te buta Kribil, végül, ha megöregszel, majd adnak neked valami kegyelemkenyeret... amiért alázatosan előszobázhatsz havonta.

- Mit akar?!... Ne lázítson, hanem mondja ki, mit akar!

- Ha pünkösdkor lemarad a Delej, gazdag ember lehetsz, mert ötmillióval megfogadná neked valaki a Menelausz II-öt...

Frick, mint maga az ördög suttogta egész közletről, bántó gúnnyal:

- Milliomos leszel és ők koldusok.

...Csrrr! Kribil markában összeroppant a pálinkáspohár, cserepek zuhantak a földre és a nyirkos, hideg kis tenyérből sűrű, fekete vércseppek hullottak az absint-tócsába.

- Menjünk innen valahová... - mondta rekedten Fricknek és az arca olyan zöld volt, hogy szinte világított.

XIII.

Hirtelen sűrű, zuhogó, viharszerű zápor paskolta végig az utcákat, negyedóránként változott az ég arca, hol derült kékre, hol tragikusan sötétre. Néha a nyár órákra eltűnt és a nyílt tenger-ről begomolygó köd burkolta fojtogató homályba a várost. Ehhez az időhöz stilszerűen érkezett meg a grófi villába Poli, a szeszélyes, össze-vissza fecsegő bohém úrilány. Irénnel való barátsága, a keszthelyi zárdában eltöltött tanulóéveiben szövődött. Tulajdonképpen szegény lány volt, régi bécsi katonacsalád gyermeke. Az apja vezérkari ezredes, régen meghalt és Poli egy rokonuknál lakott Párisban, iparművészetet tanult. Nem volt kimondottan szép, sőt, a nyári idény alatt néhány szeplő is dísztelenkedett pisze orra körül, de kedvességével, természetes bájával, kedvence volt a társaságoknak.

- Te! Óriási titkaim vannak! - kezdte első napon, miután egyedül maradtak.

- Gyere, körülviszlek autón a városban, közben elmeséled.

A soffőrnek csak ennyit mondtak, hogy vigye őket a főbb útvonalakon. Ellátták magukat cigarettával s csokoládébonbonokkal, azután megkezdték a „gyónást”. Természetesen magyarul, hogy a soffőr ne értse. Először Poli mesélt egy híres festőművészről, bizonyos Jean Cobartról, aki beleszeretett, akibe ő is halálosan szerelmes.

- ...Mikor megmondtam neki, hogy azt hiszem, nem közömbös előttem, egyszerűen átkarolt és megcsókolt. Tegnapelőtt hirtelen elutaztam Párisból, egy sor írást sem hagytam neki, csak eltüntem. Ha szeret, akkor megtalál.

- Hogy találhatna meg?

- Nem tudom. Ha nem talál meg, akkor csalódtam benne, különben is hiszem, hogy van sors. A sors láthatatlanul és hallgatagon virraszt az életek felett és úgy történik minden, ahogy ő akarja.

Irén szeme véletlenül a szélvédő melletti autótükörré tekintett és egy komoly, szomorú fejet látott, dacosan, keskenyrezárt ajkakkal: a soffőrt!

- És nem is írsz neki?

- Nem. Annak jeléül, hogy elutazásom pillanatában is gondoltam rá, vettem neki egy kurta fapipát és minden sor írás nélkül otthagytam számára az Opera-kávéházban, ahova jární szokott. A pipa oldalába befaragtattam, hogy: Jean Cobartnak - Poli.

Visszafelé Irén beszélt:

- Váratlanul megérkezett Trimóczy Loló. Szerelmes belém.

- És te?

- Ki nem állhatom. Tegnapelőtt utazott vissza Nizzába.

- Ez minden?

- Ez... - mondta és mereven hallgatott.

- Irén, neked titkod van! Egész biztos, hogy titkod van. Azonnal tessék megmondani!

- Hát megmondom. Félek ettől a soffőrtől.

- A soffőrtől?... Jaj! Most már én is félek tőle! Majdnem felszaladt a járdára...

- Furcsa, rövid hangon beszél velem. Régen el kellett volna küldeni, egyáltalán nem tiszteletteljes.

- Tulajdonképpen, ki ez a soffőr?

- Nem tudom.

Mikor leszálltak az autóról, Poli figyelmesen megnézte a soffőrt, összerezett és elsápadt. A kertbe félrehívta Irént.

- Te... Én azt hiszem, megismertem a soffőrt...

- Megismerted?

- Igen. Tudod, ki ez az ember? - és megijedt maga is, úgy, hogy vacogva mondta: - Lumière... A biancourti gyilkos!

Irén majdnem elájult.

- Biztos vagy ebben?

- Nem. Csak az ujságokban láttam a képét...

- Három hete lépett be hozzánk.
- Akkor történt a gyilkosság! - És megint csak álltak tanácstalanul, rémülten, egymásra meredve.
- Mit kellene...? Szóljunk a rendőrségen?
- Nem... Egyelőre nem. Hátha nem is igaz, nem szabad meghurcolni egy ártatlan embert... - mondta Irén bizonytalanul.

*

...Jean Cobart egy levelet kapott az Opera-kávéházba, amelyben ez állt:

„Tisztelt halandó!

Ez úton értesítem, hogy Poli Marseillesben van és ön iránti szerelmét attól teszi függővé, hogy saját erejéből a nyomára akadjon. Már csak azért is jól teszi, ha a viszontlátásnál nem hivatkozik jelen soraimra. Poli pontos címét mellékelem, zárom soraimat s maradok a rólam elnevezett iróniával: *A sors.*”

XIV.

A fű már szépen dúsan terült végig kint a pályán, trénerok, zsoké, turfhabitüék hemzsegték. A zsüri páholyon ácsok munkálkodtak, egy istállófiú ficánkoló lovat fogott a szája mellett és szorította hátra a mázsáló felé. A gróf félrevonulva szivarozott.

Egy hét volt még hátra a versenyig. Kribil ilyenkor különleges elbánásban részesült. Sándor vitte a tréningre, ő szállította haza és Kribil rendkívüli jelentőségének tudatában, ezen a héten kétszeres óvatossággal vezetett a forgalmasabb útvonalakon. Mikor hazafelé mentek, Kribil azt az utasítást adta, hogy vigye fel a Boulevard de Bertram du Bois-ig, ahol a sarkon egy rituális étkezde van. Kribil nem volt zsidó, de természetellenes gusztusai hajlamossá tették az ilyen groteszk kilengésekre és mert, különösen verseny előtt valósággal bőjtszerűen kellett étkeznie, legalább az étel minőségét fokozza ilyen szeszélyes dekorációkkal. A kikötőváros egy olcsó kóser söntése volt ez, ahová kíváncszott; homályos, rosszszagú, a délutáni órákban elhagyatott és álmosító. Az organtinnal letakart mákostészták felett vastag legyek pihentek mozdulatlanul, éppen úgy elválasztva és mégis közvetlen közelében dús ételeknek, mint maga Kribil. Mikor kiszállt az autóból, bárgyú vigyorral mondta:

- Egy kis dolgom van itt, Roger... Jöjjön maga is, ha tetszik.

Sándor maga sem tudta miért, talán, mert a nyomasztó eseménytelenség, amely megülte az életét, minden cselekvést készséggel fogadott, vagy talán, mert számára is érdekes egzotikum volt ez az ócska helyiség, engedett a meghívásnak s belépett az ajtón, amely nagyot csengetett a nyitásra. Kribilt egy nő várta itt, aki külsejével és szemmelátható egyéniségével harmonikusan illeszkedett bele a helyiség hangulatába. Sándor nekitámaszkodott a söntésnek, Kribil egy spanyol grand udvariasságával ült le az apacs lány mellé és nagy gyönyörűséggel itta a sokszor kifőzött, túlcikóriás kávéját, amit kérés nélkül elébe tettek, mint régi törzsvendégnek. Az ajtón egy hatalmas szál legény lépett be, a dokkmunkások jellegzetesen kék zubbonyában, micisapkásan. Egyenesen odament Kribilék asztalához és rosszul imitált felháborodással kiáltotta:

- Úgy! Hát ez az a legény, akivel megcsalsz?!

Sándor abban a másodpercben látta, hogy egy zsarolási célzattal kitervelt vásári komédia ez. Aggódva gondolt a küszöbön álló versenyre. Kribil halotthalványan hátralépett, a széke felborult és hebegett valami értelmetlent. A nő még rosszabbul színészkedett, ahogy felkiáltott:

- Ne bántsd Jepp! Én szeretem őt.

- Vagy visszaadja a tízezer frankomat, vagy szétzúrom a koponyáját a piszkos külföldinek! - És megrohanta Kribilt!

Sándor közbeállt. Jepp hivatásos verekedő volt és mint ilyen, nem sokat társalgott, hanem elkapta a soffőr nyakát, de az már abban a pillanatban állcsúcson érte egy horogütéssel és lábfejét ugyanabban a pillanatban a jazz sarka mögé csuszta, úgy hogy ez szinte szaltóval bukott hanyatt. A kocsmáros ekkor már rendőrért szaladt. Kribil iszonyattal látta, mi történik: négy ököl csapkodott puffantva, csattanva két arcra, azután Jepp hátraugrott és ahogy a pulthoz ért, a hátamögött egy szódásüveget érzett meg a kezével, amit gondolkodás nélkül röpített az ellenfele fejéhez, de nem talált. Sándor teljes testsúlyával rádobta magát, mind a ketten keresztülestek, a feldülő polcon tányérok és üvegek törtek csörömpölve, egymás torkát fogva gurultak a padlón...

Felugrottak... Sándor egy pofont kapott, hogy a falnak szédült, szédülés közben érte a második ütés és nyomban utána a harmadik, fényes sávok cikáztak a szeme előtt, lebukott a fejével és mellbe taszította az ellenfelét, ez a másodperc elég volt ahhoz, hogy magához térjen és látatlanban előrehajlott feje felett keresztülcsapott a karjával Jepp arca közepébe.

Óriási előnye volt, hogy a jassz pofozott, miközben ő ököllel ütött. Néhány perc alatt egymás ruháját, ingét letépték, az arcuk egy nyers húsdarab volt és folyt a vérük. Jepp ismét a földre esett, de félig sem tápázkodott fel, mikor Sándor cipője orrával az arca közepébe rúgott... Csak egy reccsenés hallatszott, egy rekedtes artikulátlan hang s Jepp a padlóra zuhant. A soffőr támadó testtartással állt, mint aki nem tudja, hogy vége a küzdelemnek, kócosan, véresen, feltépett szájjal, ökölbegyúrt kézzel és előrehajlottan, mintha majommá vált volna...

...Sándort valami kisebbfajta agyrázkódással kórházba szállították. A gróf hálás volt, mert érezte, hogy a soffőr közbelépése abból a kötelességéretből fakadt, amellyel felelősnek tudta magát a rábízott favorit zsokéért.

Kribilre csodálatos hatást gyakorolt ez a verekedés. Mint minden satnya, megalázott ember, ő is nagyon tisztelte a testierőt. Még soha sem szeretett senkit, még soha nem védte meg senki, most egyszerre minden régi, gazdátlan érzelmét bőségesen aggatta rá erre az emberre, aki ütött és vérzett ő érte. Belülről apjává fogadta és átölelte őt mélységesen elszigetelt, különben bizalmatlankodó lelkivilágával. Egy nap háromszor is meglátogatta a kórházban Sándort, virágot és befőttet vitt neki és megsimogatta azt az erős kezét.

...Este volt, a két lány az ágyban ült, cigarettáztak és halkán beszélgettek. Nem gyújtottak villanyt, a nyitott ablakon át a derült májusi éjszaka halovány világosságai derengtek be.

- Tulajdonképpen tenni kellene valamit, - suttozta Poli önkénytelenül is alkalmazkodva hangjával a hangulathoz - végre is ez bűnpártolás.

- Most kórházban van. Azután nem is biztos, hogy ő a gyilkos.

Poli fantáziája máris mohón vetette rá magát más eshetőségre.

- Talán orosz. Valami operetben láttam egy orosz gróft, aki később soffőr volt és végül feleségül vett egy grófnőt.

- Eh, hülyeség! - Érezte, hogy nem tudja ezt a feltevést indokolt fölényel elutasítani. - Az életben nincsenek operettek. Csak nem képzeld, hogy más szempontból is érdekel, mint egy rejtély?

- Ezt nem hiszem. De talán, ha Trimóczy hasonló lett volna hozzá, esetleg nem utasítod el olyan megfontolás nélkül. - Egy éjjeli pávaszem repült be a szobába, nagy volt, mint valami madár és világosan látszott fehér szőrmeszerű dísz a nyaka körül. Kétszer körülzúgott a néma szobában és újra kirepült az ablakon. Négy csillogó lányszem tágragyúlt tekintete követte...

XV.

Egy hét választotta el őket a verseny napjától, midőn váratlanul megérkezett Trimóczy, ismét Nizzából, vadonatúj szürke sportkocsin, amelyet maga vezetett. Épp olyan szívélyes vendégszeretettel fogadták, mint mikor első alkalommal érkezett. Közvetített egy meghívást a lányok számára Szilinszky bárónőtől, aki Irén keresztanyja volt és Nizzában üdült.

- Esetleg átmennék Polival egy napra - mondta Irén. Apja lustán bólintott. Nem talált okot rá, hogy Irént eltiltsa a látogatástól. Délután a lányok avval töltötték az időt, hogy kicsempeszték a gróf íróasztalából Roger írásait és „nyomoztak”. Valamelyik képesítésből kiderült, hogy négy elemít végzett, gyári napszámos volt és negyvenkét éves. Összenéztek az írás felett.

- Most már nyugodtan feljelenthetjük, mert egész biztos, hogy az írásai hamisak - mondta Poli.

- Ne... nem. - felelte Irén. - Azt hiszem, meg kell várni előbb a versenyt, nem szabad felesleges izgalmakat okozni édesapának.

...Délután az apjával együtt autón mentek. Sándor ilyenkor gyerekes izgalommal hallgatta ki a magyar társalgást. Az öreg grófnak minden gondolatát lefoglalta a közelgő verseny.

- Az egész készpénzem együtt van már a bankban. Verseny előtt egy nappal Fricket átküldöm Nizzába, itt Marseillesben mégis felismerhetik, hogy a titkárom. Az utolsó pillanatban sok helyen, hogy ne kelljen egy irodánál túl magas összegekkel „rámenni”, lefogadtatom vele a Delejt és Marseillesből a bank utalja át a pénzt. - Szokása szerint a szivar végét majszolta és egykedvűen nézett maga elé. - A versenynek Libertén kívül egy titkos favoritja van, Menelausz II. Menelausz II. dupla pénzt fizet. Néhányan tudjuk csak, hogy verni fogja Libertét. És ez is ravaszán és régen van előkészítve, a papírformát követő tömegek nem is sejtik, hogy Menelausz II. klasszisokkal jobb, mint Liberté és messze nyerné a versenyt, ha én még több ügyességgel nem szerepeltetem Delejt. Még úgy is jól járnék, ha Menelausz II.-t fogadnám, de éppen ezen a versenyen, ahol egy nyilvános és egy titkos favorit van, értem el, hogy Delej tizenhatszoros pénzt fizet.

- És ha mégis... ha mégis lemarad a Delej? Utóvégre...

- Ki van zárva. Ha feltesszük, akkor... akkor, nem vagyunk gazdagabbak, mint Roger itt előttünk a volánnál.

- Mondd, te nem találsz semmi furcsát ezen a soffőrön?

- Küldjem el? - kérdezte a gróf egykedvűen.

- Nem úgy gondoltam - mondta gyorsan. - Az is lehet, hogy valami politikai menekült.

- Politika? - kérdezte a gróf és ásított, majd rövid megfontolás után hozzátette. - Azt hiszem, Kribil nagyszerű formában van.

XVI.

Vasárnap délelőtt Sándor Kribil rendelkezésére állt, aki bejelentette a grófnak, hogy felmegy autóval a Notre Dame du Garde templomba ájtatoskodni, ahogy minden verseny előtt szokta. Közel a kertajtóhoz állt a társaság, közöttük Trimóczy is. Mikor meglátta Kribilt beszállani az autóba, ötletszerűen azt mondta:

- Már másodszor vagyok Marseillesben és még nem láttam ezt a nevezetes templomot.
- Menj fel te is a misére - ajánlotta bólogatva a gróf.

Trimóczynak tetszett az ötlet és beült Kribil mellé, de olyan hanyagul, annyira rá sem nézve, mintha a szoké egyáltalán nem lenne az autóban.

Felfelé haladtak a Forte-Cornich hegyre kúszó hatalmas citadella falai mentén. Egyenletesen futottak fel a szerpentin úton. Végre Trimóczy megszólalt magyarul:

- Frick azt mondta, hogy megállapodott magával.

A szoké bólintott. Majd Trimóczy folytatta:

- Ötmillió frankot kap. - Szünet után még hozzátette. - Vissza tudja tartani a Delejt úgy, hogy ne vegyék észre?
- Nem. - Rövid válaszokat adott és nem nézett Trimóczyra.

- Hogy csinálták Párisban?

- Letréningeztem a lovat. Erre már nincs idő...

Nyugodtan beszéltek a „francia” soffőr mögött.

- Hát akkor hogy csinálná? - kérdezte Trimóczy.

- Bukni kell. Vagy „kidörzsölöm” magamat a korlátnál, vagy átbukom a ló fején. Nagyon veszélyes.

- Ne vitatkozzunk. Hat milliót kap.

...Sándor hülni érezte a vérét. Lassan dőcögtek, mert alig adott gázt a motornak, hogy minden szót halljon. Trimóczy beszélt:

- Ha közölni akar valamit, hívjon fel Nizzában telefonon. Jelszó: „Magyaróvár!”

Sándor úgy érezte, hogy kanyarítani kellene egyet a kormányon és akkor ezek vele együtt szép ívben odazuhannának valahová, ahol a távoli mélységekben Marseilles kikötő panorámája látszik beláthatatlan hajórengetegével. De nem tette. Szépen felvitte őket a hegyre, amely mintha krétából lenne, fehér és kopár sziklákból állott. A csúcson emelkedett a templom, a Notre Dame du Garde, amelynek tornya felett óriási aranyozott madonnaszobor van, karjaiban a gyermek Jézussal. Trimóczy alig időzött a templomban néhány percet, azután kijött, megállt az autó mellett és cigarettára gyujtott. Hirtelen oldalt nézett és nyilván nagyon imponálva magának e leereszkedő gesztussal, megkínálta cigarettával a soffőrt.

- Mennyit futott ez a kocs, amióta vették? - kérdezte, csak éppen, hogy közömbös szavakkal vezesse le a belső feszültségét.

Sándor szolgálatkészen megnézte az ovális lapot az indító mellett.

- Hetvenötezer kilométert.

- És ki lehet azt számítani hozzávetőleg, hogy mennyire képes még?

- Hozzávetőleges számítások vannak. De szerintem, amit az ember előre kiszámít, az sohasem megy pontosan végbe.

Trimóczy egy pillanatig merően nézte a soffört, de az közömbösen, üres tekintettel fujta a füstöt. Egy vékonyszavú, finom harang csendült meg és kórus áradata özönlött ki a templomból...

XVII.

Sándor egész nap arra gondolt, hogy másnap utazik Frick Nizzába, a gróf nevében, egész vagyonával lefogadni a Delejt. És ez az ember, aki tudta, hogy a versenyen mi fog történni, nyugodtan felteszi majd egy előre vesztes lóra gazdájának és embertársának utolsó pénzét. Tudatosan koldussá teszi. Mit tegyen?

...Este volt, mire hazaérkezett és átment a kerten. A gróf éppen ásított, Sándor jóéjszakát kívánt és aludni ment. A két lány nézte a soffört, félelemmel és kíváncsian, azután ők is a szobájukba mentek.

Mielőtt lefeküdtek, még az ágy alá is benéztek félelmükben.

Egy kis bordóernyős lámpát égve hagytak az éjjeli szekrényen. Irén lidércnyomással aludt el. Sötét, barátságtalan hegycsúcsokon egy vonaton vágatott, éjszaka volt és sziklás, erdős, zord tájak rohantak el az ablak mentén. Egy kalauz járta végig a fülkéket és hivatalos hangon beszólt minden ajtón: Tessék leugrani a vonatról! Katasztrófa jön!... Ott állt a zugó, csattogó vonat lépcsőjén, ugrani akart, de irtózatosan vágattak. Borzalmas szél süvöltött jajveszékelve és majdnem leszakította a lépcsőről, ahol görcsösen markolta a kapaszkodásra szolgáló rézrudat... Félelmes rózsaszínű villámok cikáztak a mozdony felől és egy roppant veszély közeledett valahonnan fokozódó dübörgéssel... Arra ébredt fel, hogy a teste olyan volt, mint a jég és az öklét görcsösen feszíti a szívére. A következő pillanatban kialudt a kislámpa. Tudta, hogy ez egyszerű rövidzárlat és mégis szinte felkiáltott. De nem!... Valaki nagyon nesztelenül osont a folyosón... Tisztán hallotta, hogy lábujjhegy alatt recsen a padló.

Ez a valaki vágta el a vezetékét! Az egész házban nem lehet villanyt gyújtani!

Megfogta Poli kezét, de a felriadt hálótársnak nem tudott semmit sem mondani, csak szorította. Poli meg akarta gyújtani a lámpát, ketyyent a kapcsoló és semmi.

Vaksötét!

Hirtelen robaj hallatszott, egy férfiorrdítás, feldőlt bútor zaja, azután csörömpölés: valaki ugrás közben berúgott egy ablaküveget. A két lány kiáltozni kezdett össze-vissza, csak akkor nyugodtak meg, mikor ismerős hangokat hallottak a folyosóról. A gróf vadászfegyverrel a kezében, rekedt, álmos hangon, kissé bosszusan szólt ki az ajtón:

- Mi az már megint?

- Betörtek! - jelentette a lakáj. Közben a lányok magukra kaptak valamit és kirohantak a folyosóra. Hiányosan öltözött szolganép járkált mindenfelé. A gróf dolgozószobájában egy feldöntött szék mellett éppen akkor tápászzkodott fel Frick doktor, orrán, száján ömlött a vér. Mialatt a gróf intézkedett, egybegyült az egész cselédség. Jött a komorna fürdőkabátban, a házmester papucsban, nadrágban és hálóingben, leghátul és közömbösen állt Roger. Frick csak néhány szót mondott.

- Rövidzárlat volt... ajtóhoz mentem... doronggal az arcomba ütött... vaksötét... nem láttam... csak ütött...

Elájult.

...A lányok, minthogy rájuk semmi szükség nem volt, visszamentek a szobájukba és a közben előkerített gyertyák imbolygó világa mellett, az utóízgalomban remegve cigarettáztak.

- Te... - suttogta hirtelen Irén - egész biztos, hogy „ő” volt.

- Ugyan! Miből gondolod?

- Egyedül ő volt tetőtől-talpig felöltözve.

Poli a csodálkozástól leejtette az állát és önkénytelenül az órára nézett. Három óra volt!

XVIII.

A szalónban a rendőri bizottság végezte a munkáját, amely jelen pillanatban abból állott, hogy a gróf által felajánlott hideg felvágottakat fogyasztották jó étvággal. A nyomozás már kezdő stádiumban holtpontra jutott, mert a detektívőfelügyelőnek egyik kihallgatott sem tudta megmondani, hogy ki volt a betörő és szerinte ez nagyon megnehezítette az eredményes nyomozást, de azért nem kedvetlenedett el, különösen, miután több pohár konyakot is megivott.

Ezalatt egy igen hosszú és rendkívül sovány fiatalember jelent meg a villa kapujában és miután gondosan megnézte a számot, belépett. Ez a fiatalember első pillantásra elárulta, hogy külsejére nézve művész. Bársony kabátban és lavalier nyakkendőben volt, a fején hatalmas, sötét panamakalap, minek ellentétjeképpen valószínűtlenül keskeny, fekete bajuszkát viselt. A villában járatlan idegen vesztére a hangok irányába igyekezett és éppen a szalonba lépett be kopogtatás után. A detektívőnök, meg akarva szolgálni a villásreggelit, buzgalommal csapott le rá.

- Magát még nem hallgattuk ki! Neve?

- Jean Cobart.

- Foglalkozása?

- Festőművész. - Kedves mosollyal és szolgálatkészen felelt, ami még szigorúbbá tette a detektívet.

- Mit tud a betörésről?

- A betörés az a módja a vagyonszerzésnek, amellyel egy vagy több ember megkísérli valamely magántulajdon jogtalan bitorlását erőszakos úton.

- Hallgasson! Mit tud ön arról a betörésről, amely ma éjjel ebben a villában történt?

- Pontosan annyit, amennyit ön majd erről elmesél.

- Szóval tagadja, hogy maga követte el?

- Feltétlenül.

- Tehát voltak bűntársai? Ha nem maga követte el, akkor bűntársai voltak. - És diadalmasan körülnézett. - Hol töltötte az éjszakát Jean Cobart?

- Napóleonnal és Éliás prófétával kártyáztam.

- Figyelmeztetem, hogy a hatóság gúnyolása súlyos következményeket von maga után.

- Fenntartom a vallomásomat. Én azt álmodtam, hogy az égben vagyok és nevezett tanukkal lórumot játszom.

- Utoljára kérdezem: hol töltötte az éjszakát?

- A vasúton. Tíz perc előtt érkeztem meg Párisból. - A detektívfelügyelő arca megnyúlt. Ebben a pillanatban lépett be Poli, mikor meglátta a festőt, halkán felkiáltott:

- Jean!

- Poli! Hogy tehetted ezt velem?

- Jöjjön! Jöjjön! Kint a kertben mindent elmondok. - Mialatt mentek, Jean visszaszólt a detektívnek:

- Majd később visszajövök, akkor kérdezhet még egy párat - mondta Jean és ezzel el is tűntek a bizottság szeme elől, de nem mentek a kertbe, hanem még ott a csukott ajtó előtt összeborultak egy csókban...

A bizottság délfelé távozott, hogy kihallgassák a szanatóriumban ápolt koronatanut: doktor Fricket. A gróf, mert ez már szokása volt, nyomban meghívta a festőt, hogy legyen a vendége, amíg Marseillesben tartózkodik.

Különben a betörés szenzációját elhomályosította a küszöbön álló verseny. Két nap választotta el őket a nagy eseménytől.

Hogy ott találják még a rokonokat, elhatározták, hogy verseny előtt egy napot töltenek Nizzában, illetve Montecarlóban és a versenyre visszajönnek. Kora reggel a gróf magához hívatta Rogert.

- Maga értelmes ember, Roger. Rövid ideje van itt, de nagyon meg vagyok elégedve magával. Be fog menni Nizzába és a bukméker irodáknál lefoglalja a szerdai lóverseny harmadik futamában Delejé. - Egy írást adott át. - Itt vannak legépelve az utasítások, hogy hol, mennyit és hogyan fogadjon. Érti?

- Igen.

- A fogadási összegről csekket ad, amit a maga aláírására az én számlámról kifizet a bank. Délután négykor indul el Nizzába, valószínűleg a grófnőt is viszi. Megértette?

- Igenis, gróf úr.

- Ha jól végezte a dolgát, meg fogom jutalmazni.

Délután Sándor előállt az autóval. A társaság búcsúzott a gróftól.

- Az én autóban csak ketten férnek el, fordult Irénhez Trimóczy, de mielőtt Irén felelhetett volna, Poli, aki mélységesen megértő volt, máris közbevetett:

- Jean meg én megyünk magával! Én imádom a sportkocsit!

Trimóczy csak nehezen tudta udvarias mosolya mögé gyűrni dühét. Irén már be is szállt Roger mellé, mert még mindig szorgalmasan tanulta az autóvezetést. A két autó elindult.

XIX.

A motorház reszketve zörömbölt...

Irén nézte a volán felett előregörnyedő fejet. Gyilkos? Megborzongott ettől a gondolattól. Nyugodtan tanulmányozta az arcát, mert a soffőr egy pillanatra sem fordult oldalra. Sima, értelmes homlok, szép nagy szemek és egy állandó arckifejezés, a dac és a szomorúság vegyülékéből. La Ciota halászkikötőjének elszórt házai suhantak el mellettük. A másik autó jóval megelőzte őket. Miután elhagyták Cannest, Trimóczy kocsija végkép eltűnt előlük.

- Csodálom, hogy Trimóczy úgy elhagy bennünket, - mondta Irén kissé bosszúsan, - a mi kocsink nem rosszabb ennyivel.

- Udvariasságból engedtem előre - válaszolta Roger. - Hamarabb leszünk Nizzában.

És gázt adott. Az autó nekiszaladt. Mikor kértek a szabad országútra, Sándor egyre fokozta a sebességet. Egy fél óra múlva a távolban feltűnt Trimóczy kocsija, de a báró észrevette a nyomába száguldó autót és szintén rákapcsolt. Sándor nem fokozta hirtelen a tempót. A sebességmérő mutatója lassan átlengett a hatvanason... a hetvenes felé rezgett, a legközelebbi kanyarodónál ismét feltűnt távolból a sportkocsi és a mutató hetvenötön libellált. Irén az eltűnő fák váltakozásából látta, hogy szédítően rohannak és mikor a mutató hetven és nyolcvan közé ért, azt mondta halkán:

- Lassítson...

- Előbb leszünk Nizzában - mondta Sándor, aztán előrehajolt, és a motor felberregett a frissen adott gáztól. A fák, a csónakok, a bokrok kivehetetlen konturokkal rohantak el mellettük és a kanyarban, dacára a hirtelen leszorított lábféknek, a kocsi fara nagy félkörben csuszamlott a sebességtől, majd miután engedett a lábfék, harsogva vágattak bele az új egyenesbe...

- Elég! Lassítson! - kiáltotta bele Irén a süvöltésbe és ijedten látta, hogy a mutató átlüktet a kilencvenesen. Valahonnan egy nyers hang szólt:

- Hallgasson! - Minden cselekvő energia elhagyta a lányt és a táj egymásba folyva, süvöltve rohant el a füle mellett... Egy tized másodpercre autóban álló, rémült emberek tűntek el mellette integetve, kiáltozva... csak sejtette, hogy Trimóczyék... Fel akart emelkedni, de szörnyű erő vágta zugva vissza az ülésre és siránkozva sikoltzott:

- Álljon meg! Álljon meg! - Oldalt dobta magát a soffőr karjára, de ez, mint egy darab élettelen vas, olyan szilárdan tapadt a volánra. Ezer repesztő hang fűrődött harsogva a fülébe, az autó pedig minden ízében rezegve vágott egy távoli fénykáosz felé...

Elájult...

...Mikor magához tért, szép lassú tempóban döcögött az autó pálmák és ívlámpák mentén a nizzai plázson. A Promenade des Anglaisen vesztegelő autók mellé ők is glédába kanyarodtak, Sándor leugrott és udvariasan kinyitotta az ajtót.

XX.

Ujságot olvasott a volán mellett. Közvetlen közelében, a hotel terraszán ült Irén a társasággal. Körülöttük a kora esti korzó zsongott hatalmas ívlámpák alatt és olyan teljes szélcsend volt, hogy egy falevél se rezdült. Csupa nagy fényben, pálmák, muzsikák, kacagások hangulatában, boldog, elegáns áradat nyüzsgött és közvetlen mellettük sima, sötét tükrével a tenger rezgett magán bizonytalan, ezüst foltokat... Valaki Sándor vállára tette a kezét:

- Vigye garázsba az autót és kövessen a rendőrségre.

Irén minden szót tisztán hallott és érezte, hogy a vér hirtelen, jegesen lefut az agyából. Sándor egykedvűen felnézett az ujságból.

- Kicsoda maga?

- Államrendőrségi detektív.

- Az más. Szabad talán kérdezni, hogy miről van szó?

- A biancourti gyilkosságról - mondta keményen.

A soffőr odaszólt a megkövült társasághoz:

- Az autót Lenoire garázsába állítom. - Begyújtott és mentek.

- Vízet! Gyorsan vízet! - kiáltotta Poli, mikor látta, hogy Irén oldalt hanyatlik a széken, halálosan elfehéredve.

XXI.

Irénnek jókedvet kellett magára erőszakolni, bár az idegeit végsőkig kimerítette a váratlan esemény. Azért megleázott a rokonainál, megnézett velük egy amerikai filmet. Mintegy kábultan a ráhullott fantasztikus és maga sem tudta, miért, olyan nagyon, fájdalmas meglepetéstől, szinte csak gépiesen járt, beszélt, mosolygott és zavaros gondolatok rajzoltak agyában a soffőrről, a gyilkosságról... Sürgönyözni kellene az apjának... telefonálni kellene a rendőrségre és közben állandó sírnivágyás szorongatta a torkát, a körülötte csevegő, nevetgélő emberek még jobban összezavarták ebben a komplikált lelkiállapotában, amellyel nem is volt velük, mialatt közöttük járt... Homályosan sejtette, hogy Montecarlo felé mennek autón és egy ismeretlen fiatalember állandóan beszél hozzá. Sötét fák és bokrok sorfala között haladtak egy hegyi úton, éppen, mint álmában, azon az ominozus, szörnyű éjszakán... de újra ívlámpák közé értek, egy kerek, kis gyönyörű térre és megálltak valahol, ahonnan halk jazz muzsika szűrődött ki... Ködösen hallotta, hogy ez a Hotel du Páris, de abban a pillanatban, midőn rátette a lábát az égővörös szőnyegre, hirtelen megállt a környezet kábult körhintája és mikor a terembe lépett, már világosan, tisztán látta az egész hallt és szemben vele szmokingban, nagyon elegánsan ott ült Roger, egy feltűnően szép hölgygel, mellettük egy hűtőben pezsgő... Csak éppen, hogy le tudott ülni...

*

A rendőrségen felvették az adatait, azután közölték vele, hogy a barna ember a biancourti gyilkos.

- Azt vallotta, hogy önnek a rablott pénzből négyezer frankot adott át, hogy játsszon az ő számára is ruletten. Igaz ez?

- Igaz, - mondta Sándor és hirtelen úgy érezte, hogy belső zsebéből a pénz vitriollá válva folyik ki és végigmarja az egész testét.

- A marseillesi rendőrség megkeresése alapján ezt a pénzt lefoglalom, mert a rablott összegből származik. - Miután Sándor átadta a pénzt szabadon bocsátották avval a figyelmeztetéssel, hogy mihelyt visszatér Marseillesbe, jelentkezzen vallomástételre a prefekturán.

Nyugodtan bandukolt a Boulevard Victoire-on, Nizza főutcáján. Itt a belvárosban meleg volt, por szállongott és hatalmas luxusautók alatt rengett az aszfalt. Tragikusan, megdöbbenően

hatott rá az, hogy a barna ember, szelíd és komoly útitársa a biancourti családirtó! Ahogy mind mélyebben és mélyebben került bele az élet óriási örvényeibe, fokozódó idegenkedéssel nézett a multjába és megrettenve állt a mindenség értelmének merev, hideg kínai fala előtt, amelyet tehetetlenül döngetett gyarló emberi logikájával. Befordult az Avenue Magentán, hogy lemenjen a plázsra.

...Cannes felől jött a hold, sebesen, mintha máris elkésett volna. A monacói megállónál két üres villamos vesztegelt és kalauzok álldogáltak társalogva. Ahogy kibukkant a kihalt partra, elmúlt a szorongása a Cote d'Azure látványától. Holdfény, tenger, pálmák! Elhatározta, hogy egyelőre nem értesíti Irént a kiszabadulásáról. Majd holnap. Addig gondoljon, amit akar.

Aztán ment tovább a plázson, hófehér és krémsárga hotelpaloták mentén és a Promenade des Anglaiseon megállt, szemben a kaszinóval. A kaszinó csúcsban végződő sokszögű üvegházát, amely cölöpökön állt a tengeren, belülről csillárok világítják meg és átlátszó, fénylő oldalaival úgy ragyog ki az éjszakából, mint egyetlen óriási prizma. A bejáratához vezető hídon egy ember jött feléje... A szmokingos alak hirtelen beledermedt a szélcsendes éjszaka élettelen árnyai közé. Úgy állt meg egyszerre, mintegy gutaütötten... A következő másodpercben már elordította magát...

- Sándor!... Sándor!... - és nekirohant és tapogatta és ölelgette - hát élsz? Hogy kerülsz ide?! Beszélj az Istenért?! - Sándor, miután megölelte a hadonászó fiatalembert, elsősorban komolyan felkérte, hogy tekintettel a fürdőhely legforgalmasabb esti pontjára, ahol éppen állnak, próbáljon úgy viselkedni, mintha ő is épeszű lenne.

- De ember, hát nem érted?! Mindenki azt hiszi, hogy halott vagy!

A fiatalember az idősebb Jankovics fiú volt, a fivére annak, akivel Sándor utoljára találkozott azon a baljós éjszakán, a párisi hotelban, mikor nekiszaladt a Világnak.

- Hát kérlek - kezdte Sándor - mikor megtudtam, hogy tönkrementünk...

- Te örült! Várj csak, mindent elmondok. Az öcsémet beteggé tette ez a dolog. Ti egyáltalán nem mentetek tönkre, április elseje volt és Feri kitalálta ezt az ostoba tréfát...

Sándor alatt heves lökéssel megindult a talaj, az egyik lába süllyedt le, a hotelok föléje hajoltak és a kivilágított kaszinó rohanva távolodott a szabad tenger felé...

- Nem bírta nézni, hogy milyen züllött életet élsz, meg akart leckéztetni és elaludt a konyaktól, mikor pedig utánad futott, te mint egy örült rohantál és nem tudott többé megtalálni.

...Mint egy visszafelé futó bolond film, úgy vonult végig káoszosan és a párisi elindulás felé minden, ami történt... Marseilles, a dokk, a barna ember...

- És egy ostoba viccre, te rögtön hajadonfőtt szaladsz el Párisból, otthagysz az egyetemi tanulmányaidat...

- Barátom - mondta Sándor - a világ minden egyetemének minden tanulmánya eltörpül az én tanulmányaim mellett, amelyeket az utóbbi időben szereztem. A legmagasabb iskolát jártam ki.

- Persze, azonnal utazol haza - mondta Jankovics.

- Nem. - Lassan eszébe jutott Irén, a verseny és egyebek. - Kérlek, még három napot várjál. Pünkösöd hétfőjén utazom haza. Tedd meg nekem, hogy addig nem szólsz...

- Kérlek, ha valamire szükséged lenne... Természetesen mindenben rendelkezésedre állok.

...Figyelmesen végigmérte Jankovicsot és úgy találta, hogy kettőjük alakja teljesen egyforma. Elhatározta, hogy kikölcsönzi Jankovics szmokingját és pénzt is kér!... Így történt, hogy egy óra múlva már ott ült a montecarloi kaszinóban a rulett mellett és szorgalmasan jegyezte, hogy milyen rendszerben veszíti el a pénzét.

Miklós nem tartotta meg az ígétét, úgy érezte, akkor a legkorrektebb, ha ígérete dacára, egy napig sem hagyja bizonytalanságban a megtört szívű szülőket és még aznap éjjel megsürgönyözte:

„Sándort megtaláltam, Marseillesben él gróf Pogánynál, Jankovics.”

XXII.

Tulajdonképpen rulett közben fejeződött be teljesen Sándor belső átalakulása. Már mikor leült, nem volt meg benne az a különleges belső feszültség, amit azelőtt érzett, ha kártyázott. Eleinte belejött a játékba, de azután csak gépiesen rakta a téteket és jegyzett. Később beváltotta a maradék zsetont és kiment a parkba.

A hatalmas kőteraszra könyökölve lenézett a messzeségbe, a kis csinos monacói kikötőre. Mélyen kint a sötét tengeren két világítótorony forgatta vörös és fehér reflektorfejét, keringő éles sugárkévéik, mint hosszú, egyenes korbácsok másodpercenként végigváltak a víz sötét testén... Nagyot sóhajtott és egy cigarettacsutkát dobott a mélységbe. Az egyik fordulónál párisi barátnőjével, Lottival találkozott. A művésznő meghökkent és oválisra felejtette kis száját a csodálkozástól.

- Nem hiszem! Maga az?

- Majdnem. Engedje, hogy megcsókoljam a kezét. - És megcsókolta. Lotti Sándor külsejéről megérezte, hogy rendbejött a dolga, tehát szentimentális lett.

- Sokszor kellett gondolnom magára... Mondja, hogy állnak az ügyei?

- Az átmeneti zavarok elmultak.

- És nem jön Párisba?

- Nem. Most minden időmet a sportnak szentelem: egész nap autót vezetek.

Lotti egy sóhajjal nagymennyiségű parfömmöt lehelt szét és lehajtotta a fejét. Azután kimentek az éjszakába sétálni és miután átváltak a téren, ott álltak a Hotel du Paris előtt, ahonnan mélybordó színek néztek ki rájuk és egy eszaltó szaxofon melódiája csalogatott mélabúsan...

...Ezen a napon már az sem lepte meg, hogy Irén jött be a társaságával és leültek éppen szemközt. Nem is sejtették, hogy kerül oda szmokingban a soffőr, hogy szabadult ki, ha ő a gyilkos? És miért vitték be, ha nem ő a gyilkos? Szilinszkyék társaságára való tekintettel hallgatólag megállapodtak, hogy nem tárgyalják a csodálatos körülményt, csak Poli állapította meg magában, hogy ez az ember behozhatatlan távokkal állította be a szemtelenség világ-rekordját.

Irénnek belefásult az agya a problémákba, de már azon sem lepődött meg, mikor másnap délután ott találta Rogert, soffőr külsejével, az autó mellett, indulásra készen.

XXIII.

Jean és Poli kedves ismerősökre akadtak és ezeknek a kedvéért Nizzában maradtak másnap estig. De Irénnek a közlegő verseny miatt már nem volt türelme, tehát megmaradt az eredeti tervnél. Mikor Sándort ott találta az autó mellett, mintha mi sem történt volna, már a régi parancsoló hangján kérdezte meg:

- Miért vittek a rendőrségre?

- Kihallgattak, mert a gyilkossal együtt hordtam zsákokat a dokkon.

Zsákokat hordott! Megint úgy érezte, hogy nevetséges ez az izgalma, amivel állandóan elveszti a talajt maga alól egy olyan ember miatt, aki zsákokat hordott, aki tulajdonképpen egy szolga. Gyors tempóban tüntek el a kilométerkövek... Messziről már látszott a touloni hadikikötő, már kivehető volt az acélbordák csillogása.

A kanyarnál befordultak a város irányába, ugyanekkor szemben egy másik autó jött szabálytalanul és hirtelen felbukkanva, Sándor nagyot rántott a kormányon, az autó, amely a forduló miatt szerencsére le volt fékezve, aránylag kis sebességgel leszaladt az útról... A hűtő nagy puffanással nekivágódott egy fának. Szerencséjük volt, hogy nem zuhantak az árokba. Semmi bajuk sem történt. Sándor kiugrott és kiemelte Irént. A másik autó elszáguldott. Irén annyira meg volt ijedve, hogy egy szót sem tudott szólani, leült az árok szélére és szívére szorította a kezét. Sándor megvizsgálta az autó orrát, amely teljesen be volt zúzva, úgyhogy a szétgörbült hűtő mögött a meztelen motor látszott, de szemelláthatólag az is sérült állapotban. Hogy helyben kijavítsa, arra gondolni sem lehetett.

- Most mi lesz? - kérdezte Irén és körülnézett a barátságtalan alkonyi tájon.

- Vagy száz lépésnyire innen, van egy fogadó, ott megvárja a grófnő, amíg autót rendelék Toulonból.

- Hát menjünk. - Irén erősen megüthette a térdét, mert nagyon biccegett.

- Ha megengedi, így könnyebb lesz - mondta a soffőr és egy mozdulattal két karjára kapta Irént, úgy vitte. A lány szólni sem tudott. Megrémült, de nem mert ellenkezni. Aztán elmúlt a rémülete. Bár nagyon szégyelte magát, lehunyta a szemét és úgy érezte, hogy boldog. Mert kötelességének tartotta, hogy a soffőrnek könnyítse a terhét, még át is karolta a nyakát. Sándor nagyon kellemesen érezte magát Irénnel a karjaiban és olyan áhítatosan hordozta ott az országúton, gyöngéden szorítva, mintha valami vallásos szertartást űzne. Azután hirtelen ráhajolt a lány ajkára és nagyon megsókolta. Irénnek nem volt annyi ereje, hogy védekezzen, még annyi ereje sem volt, hogy ne adja vissza a csókot, hogy ne szorítsa magához két karjával Sándor barna fejét.

Azután ellökte magától és leugrott a földre. Egy elcikázó kerékpáros járőr gyanakodva fordult feléjük a másodperc alatt... Egész besötétedett, Sándor utána ment az imbolygó árnyéknak, de lehullt a karja, mikor az elcsigázott nő lihegő hangját hallotta:

- Örültség!... Ne merészelje!... - És zokogva, bicegve futott a fogadó felé.

XXIV.

...Éjszaka csengett a Hotel Chateaux du Nice telefonja és Trimóczy bárót kérték Marseillesből.

- Halló! Magyaróvár!

- Magyaróvár! Ki beszél?

Egy jellegzetes, fátyolozott hang hallatszott:

- Kribil!... Meggondoltam a dolgot. Nem csinálom meg a svindlit, a pénzét visszakaphatja.

- Halló!... Halló!... - De nem felelt senki, csak az üres vonal zúgott. Magyaróvár letette a kagylót. Trimóczy megsemmisülve állt ott... A lehetőség, hogy Irén az övé lesz, ismét horizontálisan eltávolodott... De anyagilag is érintette. Trimóczy nem volt olyan gazdag, mint ahogy híresztelték... Még szerencse, gondolta letörtségében is előnyöket keresve, hogy csak holnap akart fogadni. Most minden pénze a Menelausz II-ön lenne. Így ő is megfogadja a Delejt. Némi iróniával gondolta, hogy anyagilag nem is fontos a Delej bukása, sőt még nagyobb odszot fizet.

...Ezalatt Kribil mélyen aludt, mert verseny előtti este könnyű altatót kapott lefekvés előtt. Azt álmodta, hogy bepólyált fejjel fekszik valahol és diktál...

XXV.

A tribünök roskadoztak és még mindig özönlött a nép. A mázsálónál sorra léptek el a lovak és az ujságírók marakodtak a turfhabitűékért. A hangerősítők gramofonmuzsikát vittek szét és a zsúri elhelyezkedett a fatorony kupolájában... A gróf az első helyen állva, blázírtan nézett a világba, mintha ő lenne a legkevésbé érdekelve.

A harmadik futam következett... A lovak sorbaálltak... A starter magasra emelte a pisztolyt, eldörrent a startjel és a paripák elugrottak a vonalról...! Delej azonnal az élen volt és több hosszal mögötte, test a test mellett Liberté és Menelausz II... Negyvenezer ember, mint egy gépezet mechanizmusával fordította lassan a fejét, a versenyzőket követve...

Most következett a másik, de kisebb meglepetés: Menelausz II. egy szökkenéssel kitört Liberté és a korlát közé és szemelláthatólag nyelte a távolságot, amely Delejtől elválasztotta. A fordulónál Menelausz beérte Delejt és a korláthoz szorulva tartotta, így haladtak egymás mellett.

Most történt a „kidörzsölés.” Úgy látszott, hogy Kribil ki akart törni... Még jobban felemelkedett, még jobban előredőlt és nem lehetett látni, hogy tényleg a karfának ütődött-e, vagy az előreugró ló csapott fel a fejével...? Mint egy óriási torok, egyszerre kiáltott fel a publikum: Kribil hosszú parabolában kirepült a nyeregből... Úgy látszott, mikor földet ért, hogy egy másodpercig mereven áll a feje tetején, azután egy teljes bukfencsel átfordult a hátára és elterült... Delej félkörbe ágaskodott és lassan visszafelé döcögött...

...Menelausz II. mint egy roppant macska, elnyult testtel szelte át a levegőt és egyedül a finisben könnyen nyert. Második Liberté, harmadik Printemps...

Pogány gróf hátratolta a kalapját, oldalt rágta a szivart a szájában és csendesen mondta a hozzátartozóknak:

- Szegény Kribil... Na gyerünk. - A gróf elment a zsoké betegágyához. Lehunyt szemmel feküdt, hatalmas pólya között, apró papagájarcával, sárgán és mozdulatlanul.

- Kribil... - szólt hozzá részvétellel a gróf.

A zsoké felnyitotta a szemét és halkán mondta:

- Roger...

- Roger még nem jött meg Toulonból... Kribil, értsz engem? - Miután a zsoké ránézett, folytatta: - nem tehetsz arról, ami történt... Ne bánkódj az egész dologért, a sors ellen nem tehetünk semmit... Amit elvesztettem, azt is a te ügyességednek köszönhettem és sajnálom, hogy most már nincs módomban bőkezűen meghálálni a szolgálataidat...

Felnézett és gyors, apró lélekketeket vett, aztán hangtalan hangon suttozta:

- Ezt nem tudtam... azt hittem, hogy én csak... Becsaptak... mert én nem véletlenül buktam... Gróf úr... Trimóczy lepéncelt, hogy a lányát... Tönkre akartam tenni magát...

A gróf régi közönyével, de csendesen, szeliden mondta:

- Hát sikerült, fiam. Isten legyen veled. - Megszorította a zsoké kezét és ment.

...A kórteremben egy dongó légy küzködött az ablaküvegek láthatatlan akadályával, széles kékben özönlött be a nyári napsugár... Kribilnek lassan leereszkedett az álla és egy sóhaj, egy mozdulat nélkül halálba dermedt...

XXVI.

A gróf senkit sem talált a kertben. Jean és Poli a szalónban volt. Egyenesen felment Irén szobájába.

- Most nincs semmink - mondta egyszerűen a lányának.

- Tudom - felelte Irén és maga sem tudta, hogy miért nem szomorítja el ez a valóság.

- Csak veled szemben érzem felelősnek magamat... Amivel ma elfutott a Delej, abból vehettem volna egy kis gazdaságot, élhattünk volna szerényen...

Megölelte Irént és inkább filozófiával, mint szomorúan nézett egy színes hímzett futót az asztalon...

Poli és Jean a kertben ültek, látszólag szomorúan és belülről szégyenkezve, hogy ezen a gyászos napon is ennyire örülni tudnak a saját boldogságuknak. Lejöttek. A gróf és Irén is lejött és most négyen egymással szemközt ülve, ugyanarra gondolva és másról beszélgetve csendesen, egy békés délutáni társaság benyomását keltették. Azután megérkezett Trimóczy. Fonyadt kifejezés ült az arcán és felöltőjének gallérját feltúrta, mintha fázna.

- Kérlek István - mondta temetői hangon a grófnak - közös katasztrófánk most már továbbra is összefűz minket.

- Nem értem. Hát a te részedre nagyon jól sikerült ez a verseny. - Szétmázolta a szivarja hamuját egy majolika törpe frigiai sapkáján, azután közömbösen folytatta. - Hiszen te vesztetted meg Kribilt.

- Hogy mersz ilyen állítással...

- Én tárgyilagos ember vagyok. Ellenszolgáltatás nélkül hozzájutni más ember pénzéhez, ez részemről is olyan kevésbé normális törekvés, hogy semmiféle eszközt sem ítélek el.

- Nem kellene ugyan mentegetni magamat, ha te ezt feltételezed rólam, de a hölgyek miatt - rikácsolóan éles lett a hangja, hisztériásan kirángatott a belső zsebéből egy csomó fogadási bárcát - nézd meg! A vagyonomat vitte el a Delej! A vagyonomat vitte el!

Roger kanyarodott az autóval a kapu elé...

A gróf elhülve nézte a lapokat, amelyek olyan komoly összeg elvesztéséről tanuskodtak, hogy megingott benne a gyanú... Végre is, egy haldokló lázas szavai, ez minden alap...

- Bocsáss meg, kérlek - mondta a gróf, azután Jeanhoz fordult, mintegy kimagyarázva a történeteket és ezt mondta franciául:

- A báró is hatalmas összegekkel fogadta Delejt.

Erre nagyon furcsa esemény történt. Roger leszállt az autóról, bejött a kertbe és odaállt a gróf elé:

- Gróf úr, én kétségbe vagyok esve - mondta a kétségbeesés minden látható jele nélkül.

- Miért van kétségbeesve Roger és főképp mi indítja arra, hogy érzelmeit ilyen közvetlen formában közölje velem?

- Az előbb azt mondta gróf úr, hogy minden pénzét a Delejre tétette velem, én ezt, úgy látszik, félreértettem, mert a Menelausz II-őt fogadtam meg... kétségbe vagyok esve...

A gróf, aki állítólag a világháború alatt lecsapódó gránátok közelében borotválkozott anélkül, hogy megkarcolta volna magát, most kiejtette a szivart a szájából.

- Ha ön elég merész ahhoz, hogy tréfáljon...

Roger szó nélkül átadta a bárcákat. A gróf nézte és közben négy lépést hátrált öntudatlanul, azután körülnézett csodálkozva és rekedten mondta - igaz... igaz... de közben nem hitte el és újra meg újra nézte az íveket. A nyertes ló neve állt rajtuk! Menelausz II! A gróf Roger vállára tette a kezét és hosszasan a szemébe nézett:

- Tulajdonképpen súlyos hibát követett el, Roger, de nemcsak megbocsátom, hanem hálás vagyok magának. Ha ugyan igaz az, hogy tévedésből tette ezt.

- Én sem hiszem, hogy tévedésből tette - mondta magyarul Trimóczy. - Amit az előbb mondtál, hogy Kribil szándékosan bukott és most ez a Menelausz II-re elhelyezett pénz azt mutatja, hogy legalább is a soffőr részese volt egy ellenem történt...

- Mi az, hogy legalább is?! - csattant fel a gróf és feléje ment egy lépést.

...Ebben a pillanatban olyasmi történt, amitől mindnyájan elszédültek, mint egy óriási légnyomástól és pillanatokra elvesztették kapcsolatukat térrel és idővel, mintha földöntúli jelenést láttak volna. A soffőr eléje toppant Trimóczynak, felkapta ökölbefogva a fogadási céduláit és tiszta, mélyenzengő magyar nyelven dörgött rá:

- Hazudsz, te hitvány, piszkos gazember! - és az ökle cédulástól belecsapott Trimóczy arcába, hogy az szinte ívbe repült az angolkert közepébe és mielőtt még felocsudtak volna, Sándor elkapta a felkecmergő alakot a nyakánál fogva és rárivallt:

- Én telefonáltam neked tegnap este Magyaróvár jelszóval Kribil nevében, azért tetted a pénzedet a Delejre, te aljas fráter, - a mellénél fogva ellökte és belerúgott, hogy a zuhanó Trimóczy mögött felszakadt a kapu és kipenderült az országútra.

...A jelenlévők szólni, mozdulni képtelenek voltak. A gróf tért először magához.

- Mindent értek. És már bocsánatot kértem ettől... - Trimóczy már eltűnt, a gróf némi melankóliával nézett Sándorra. - Szóval maga magyar. Persze egyike azoknak a munkásoknak, akik csak hamis papirokkal tudnak elhelyezkedni...

Sándorban a férfihiúság tiltakozott az ellen, hogy levegye az inkognitóját, a végsőkéig akarta vinni Irénnel a komédiát.

- Igen. Szirmay Sándor vagyok. Így hallgattam ki magyarul beszélő utasaimat - és Irénre nézett, aki úgy érezte, hogy elsüllyed szégyenében. Hisz akkor hallotta a Polival való beszélgetéseket.

- Nem leplezhettem le őket, mert magamat is le kellett volna lepleznem és nem volt semmi bizonyítékom.
- Ön természetesen részt kap a nyereségből és pedig nem csekély részt.
- Köszönöm a jóságát gróf úr, de nem fogadhatom el.
- De hát hogy képzelem? Semmi haszna se legyen abból a pénzből, amit az ön leleményességének köszönhetek?
- Gróf úr, én csak olyan pénzt fogadok el, amiért megdolgoztam. A leleményességemből nem kívánok megélni.

A gróf elkomorodott.

- Igaza van. Engem nagyon megbántott avval, amit mondott, de mégis igaza van... Azért remélem, ha erre többször visszatérünk, sikerül majd meggyőzőnöm, hogy igenis tehetek egyet-mást az érdekében.

Irén hirtelen közbevágott:

- Ugy-e, ön volt az, aki betört a villába és megtámadta Fricket.
- Én voltam. Meg kellett akadályoznom, hogy ő menjen be Nizzába. És úgy éreztem, hogy rászolgált a fenyítésre.

Mikor a gróf Polival és Jeannel a házba ment, Irén visszamaradt egy pillanatra és a kezét nyújtotta.

- Sokszor volt kénytelen hallgatni, hogy bántom magát. Ne haragudjon. - Sándor hosszasan megcsókolta a kezét, felnézett és azt súgta:
- Szeretem...
- Ne gondoljon rám... Vagy ha gondol rám, sajnáljon... Én egy szerencsétlen nő vagyok - mondta Irén és eltűnt a kapualj sötétjében...

XXVII.

Délelőtt megjelent a közjegyző. Összehívták a cselédséget, a család a kert közepén ült és a fekete szalónkabátos közhivatalnok felolvasta Kribil végrendeletét.

- A huszonötezer dolláros életbiztosításomat - olvasta fennhangon a közjegyző - Roger Durieuxre, a gróf soffőrjére hagyom, az egyedüli emberre, akit szerettem.

Sándor a közjegyző elé lépett és fennhangon a következőket mondta:

- Kérem jegyzőkönyvbe venni, hogy én a huszonötezer dollárról lemondok, Kribil bármilyen feltalálható rokona, vagy ha többen vannak, rokonai javára.

Az emberek elhültek.

- Nincs jogom hozzá, hogy beleszóljak a dolgaiba, - mondta a gróf atyailag - de hát egy ilyen óriási összeget...
- Gróf úr, nálam az összeg eredete legalább olyan fontos, mint a nagysága.

A gróf megint hosszan nézte, azután bólintott:

- Állandóan a legnagyobb ostobaságokat csinálja és mindig igaza van. Maga az első ember, aki imponál nekem. - Miután távozott a közjegyző és a cselédség, Sándor ott maradt állva.

- Kérem, gróf úr, gondoskodjon soffőréről, mert holnap elhagyom az állásomat.

- Most már nem merek ellentmondani magának - felelte a gróf, - igazán sajnálom és ha bármikor tehetek önért valamit, nagyon fogok örülni...

...Ezalatt egy finom külsejű ősz úr szállt ki a St. Charles pályaudvaron a milánói gyorsvonatból. Határozatlanul nézett körül a morajló, idegen város küszöbén és szorongó, boldog izgalmmal sietett lefelé a sok-sok széles, fehér lépcsőfokon, amely a hatalmas pályaudvar előtt gyönyörű szobrok között vezet le az úttestig. Szirmay báró volt ez az ősz ember, egyfolytában utazott éjjel-nappal Budapestről, miután megkapta Jankovics sürgönyét. Most szorongó, izgatott boldogsággal vágott neki az ismeretlen nagyvárosnak, ahol talán már percek mulva meglátja halottnak hitt fiát...

A francia soffőrök ijesztő tempójában rohant vele a taxi Pogány gróf villájáig. Elől a kertben nem talált senkit... A ház mögül hallott hangokat, arrafelé indult. Sűrű repkényfalak között vezetett a szép, sárga kavicsos út. Az ösvény torkolatánál egy terebélyes fa árnyékában fekéteztek a villa lakói. Éppen akkor lépett elő civilruhájában Sándor. Az öreg báró, ahogy az út végén kibukkant előtte ez a látvány, dermedten megállt és egy pillanatig elsötétedett előtte minden.

A fia! Sándor!

Egy hatalmas cserjétől félig elfedve állt és nem mert tovább menni, össze akarta magát szedni annyira, hogy legalább egy hangnak, egy lépésnek ura legyen...

- Hát mégsem gondolja meg magát, kedves uram? - kérdezte a gróf.

- Megmaradok az elhatározásom mellett - mondta Sándor. Egy pillanatig állt, aztán határozottan folytatta: - ...és miután nem mint soffőr vagyok itt már e pillanatban, gróf úr: én megkérem a leánya kezét.

Talán még nagyobb csend következett, mint mikor magyarul szólalt meg ugyanezen a helyen. Irén úgy érezte, hogy most meghal! A gróf Sándorra nézett és rövid gondolkodás után halkán, szinte szomorúan így szólt:

- Mindenképpen méltóvá tette magát arra, hogy fellépjen, mint kérő egy grófi házban, de látja, fiam, vannak áthidalhatatlan szempontok, örök törvényszerűségek, amelyek miatt ön soha nem lehet Pogány Irén grófnő férje...

Egy ismeretlen úr jelent meg ezeknél a szavaknál a társaság előtt és nyugodtan közbeszólt:

- Kíváncsi vagyok, hogy miféle szempontok alapján nem lehet a férje az én fiam egy Pogány grófnőnek?...

- Édesapám!

...És már átölelve tartották egymást és talán sírtak is mind a ketten: Sándor és az édesapja. Irén még nem értette, mi történt, még nem fogta fel az újabb meglepetés jelentőségét, de hirtelen valami jóleső melegség támadt benne és bár nem tudta, miért, mégis úgy érezte, hogy most már jó lesz minden...

*

...Gyönyörű szép erkélyei vannak a Negresco Hotelnek. A fehérszínű épületen szénfekete rácsok veszik körül az erkélyt, közepükön gömbölyű aranyozott díszekkel.

Egymást átkarolva tartották és nézték a víz síma, kék tükrét, amit éppen a kéksége miatt azurnak neveznek. Sándor elgyőnta nagy futását Páristól, találkozásáig Jankovics Miklóssal. Irén kacagott, csúfondárosan összeborzolta a férje haját és ezt mondta:

- Oh! Te futóbolond!...

Megcsókolták egymást. A kaszinó előtt berregve emelkedett fel a kis hidroplán és a hegy mögött éppen lemenőben volt a nap duzzadt, ibolyaszínű korongja... Egy lobbanással elmúlt a csúcs mögött... Ők még mindig ott álltak az alkonyi panoráma felett, mozdulatlanul, egy csókban, egymást átkarolva.

VÉGE.